

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

”Det är nog inte så farligt”

En enkätstudie av hur personal i förskolan hanterar
oro kring barn som far illa

Erika Redelöv

Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Specialpedagogiska programmet, SPP600
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt/2015
Handledare:	Agneta Simeonsdotter Svensson
Examinator:	Anna-Carin Jonsson
Rapport nr:	VT15 IPS18 SPP600

Abstract

Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Specialpedagogiska programmet, SPP600
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt/2015
Handledare:	Agneta Simeonsdotter Svensson
Examinator:	Anna-Carin Jonsson
Rapport nr:	VT15-IPS-18 SPP600
Nyckelord:	barn som far illa, omsorgssvikt, orosanmälan

Syfte: Syftet med uppsatsen är att förstå och förklara hur personal i förskolan hanterar situationer där det misstänks att barn far illa. Framförallt kommer uppsatsen att försöka undersöka vilka faktorer som verkar påverka huruvida orosanmälan görs eller inte när förskolepersonalen känner oro inför att barn far illa. Exempelvis kommer faktorer som handlar om personalens erfarenheter samt samarbete och diskussion inom organisationen att studeras.

Teori: Anknytningsteori och utvecklingsekologisk teori

Metod: En webb-baserad enkätundersökning, även innehållande en vinjett utskickad till all kommunanställd förskolepersonal i en kommun.

Resultat: Underökningen visar att personalen i förskolan i stor utsträckning diskuterar oro och osäkerhet inför om barn far illa med arbetslaget, förskolechefen och den specialpedagog som är knuten till förskolan. De här diskussionerna verkar vara en bidragande orsak till att orosanmälan till socialtjänsten, i vissa fall, uteblir, tillsammans med uppfattningen att det är svårt att veta var gränsen för anmälningsskyldigheten går. I den här studien kunde däremot inga skillnader ses när det gäller utbildning och/eller tid yrket med avseende på benägenheten att göra orosanmälan till socialtjänsten. Inte heller fanns det i studien tecken på att erfarenheter från tidigare anmälningar till socialtjänsten påverkar benägenheten att anmäla.

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	2
Inledning	3
Problemställning	3
Syfte och frågeställningar	6
Teoretisk bakgrund	6
Anknytningsteori	6
Bowlby.....	6
Utveckling av anknytningsteorin	7
Anknytning i förskolan	9
Utvecklingsekologisk teori	9
Utvecklingsekologisk teori och forskning i Sverige idag.....	10
Utredningar och tidigare forskning	11
Styrdokument	12
Metod	13
Urval av undersökningsgrupp.....	14
Tillvägagångssätt	15
Statistiska metoder och analys.....	16
Etiska överväganden.....	17
Validitet och realibilitet	17
Resultat	18
Spelar utbildning och/eller antal år i yrket någon roll för att en orosanmälan görs?	20
Spelar erfarenheter av tidigare anmälningar till socialtjänsten någon roll för benägenheten att anmäla?.....	20
Vilka andra faktorer har betydelse för att personalens oro leder till anmälan gällande barn som far illa?	22
Diskussion och slutsatser	27
Förslag till fortsatt forskning	29
Referenslista	30
Bilagor Bilaga 1.....	33
Missivbrev	33
Enkät.....	34

Inledning

Hon slog mig aldrig igen. Tyvärr. Slaget hade varit en känslottring från hennes sida. Hon hade visat mig något. Hur konstigt det än låter så hade hennes slag känts tryggt och konkret. Men det återgick till undvikande tystnad, gissningar och förvirring. Jag visste inte om jag gjorde rätt eller fel. Allt jag visste var att mina föräldrar inte begick något brott. De bröt inte mot någon lag (Grennvall, 2014 s. 63).

På ett osentimentalt sätt berättar serietecknaren Åsa Grennvall om hur det var att växa upp med föräldrar som inte orkade ta hand om henne på ett känslomässigt plan. Det var snarare hon som fick ta hand om och trösta, framförallt mamman i familjen. Hon lär sig tidigt att klara sig själv för att inte vara till besvär. I tonåren börjar hon må riktigt dåligt, slår bakut och utvecklar ett självdestruktivt beteende med osunda relationer. Först som vuxen får hon hjälp av en psykolog som också berättar att det hon har vuxit upp med heter känslomässig försummelse.

Säger citatet från Åsa Grennvall oss något? Finns där några tecken på att hon som barn far illa? Hade hon haft möjlighet till en bättre uppväxt om någon hade uppmärksammat hennes hemsituation? Såg eventuell förskolepersonal och sedan lärare några signaler på att allt inte stod rätt till hemma? Om de såg, vad gjorde de i så fall? Borde de ha reagerat?

Var går gränsen för när ett barn far illa? Ja, den frågan är inte helt lätt att besvara. Det verkar som att gränsen är så pass svår att det till och med har föreslagits i Sveriges riksdag (Riksdagens protokoll 2005/06:136) om att ändra i lagen om anmälningsskyldighet vid misstanke om att barn far illa – eftersom lagen ändå inte tillämpas.

Forskning visar att yrkesgrupper som har anmälningsskyldighet är alltför försiktiga med att göra orosanmälan till socialtjänsten. En av de här yrkesgrupperna är personal inom förskolan. De kommer tidigt i kontakt med de allra flesta småbarnsfamiljer. De lär känna barn och föräldrar relativt väl och får en betydelsefull inblick i familjernas liv. Man kan anta att förskolepersonal sätter barnets behov i centrum. Ändå visar forskning att man i mindre än hälften av fallen gör en anmälan till socialtjänsten när man känner oro inför att ett barn far illa i hemmet.

Den här uppsatsen handlar om att försöka förstå och förklara vad det är som påverkar personalen i förskolan till att avvakta eller att göra en anmälan till socialtjänsten när de misstänker att barn far illa i hemmet.

Problemställning

Alla är överens om att det är fruktansvärt när barn far illa. Alla är överens om att barn ska få den hjälp de har rätt till. Motsatta åsikter finns inte. Trots det rapporterar media, med jämna mellanrum, om barn som farit illa utan att de fått hjälp.

I Lundens (2004) avhandling Att identifiera omsorgssvikt hos förskolebarn visas ett samband mellan bristande anknytning och omsorgssvikt. Hon skriver på s. 6 att *det är ju när omvårdnadssystemet brister som omsorgssvikt uppstår*. För att föräldern ska kunna ge barnet en trygg start måste denne kunna se barnets behov, något som kan vara svårt för föräldrar som

har fullt upp med sina egna problem. Lundén påstår (2010:5) att det framförallt är den känslomässiga otillgängligheten som barnens utveckling tar skada av.

Anknytning och att barn känner sig trygga är viktigt för barns lärandeförmåga. I boken *Anknytning i förskolan* förklarar Broberg, Hagström och Broberg (2012) att när ett barn känner sig tryggt är dess anknytningssystem i viloläge och barnet har då istället utforskandesystemet öppet och aktivt. Det innebär att barnet kan koncentrera sig på att upptäcka världen och lära sig nya saker. När ett barn känner sig oroligt kopplas anknytningssystemet på medan utforskandesystemet kopplas av, och barnet har då inte förmåga att ta till sig världen och lära sig saker. Barn som har en trygg anknytning har generellt bättre problemlösningsförmåga än barn med en otrygg anknytning. Det här innebär i förlängningen att barn som drabbas av omsorgssvikt och en otrygg anknytning kan få det svårare i skolan och därmed i större utsträckning bli föremål för de specialpedagogiska insatserna. Broberg, Granqvist, Ivarsson och Risholm Mothander (2006) påstår till och med att hjärnans utveckling och kognitiva förmåga kan påverkas av vanvård och grav försummelse.

Hagström (2010) skriver sin avhandling att det är viktigt att tidigt uppmärksamma barn som växer upp i hem där det finns psykisk ohälsa hos någon förälder. Både barnen och föräldrarna behöver extra stöd från samhället. I Hagströms studie har personalen i förskolan fått fortbildning i att vara en kompletterande anknytningsperson. Även här visas att det finns ett samband mellan bristande anknytning och barn som far illa.

Trots att kopplingen mellan omsorgssvikt och bristande anknytning därför har hög relevans för specialpedagoger har jag inte hittat en enda avhandling inom specialpedagogik i Sverige som rör det här ämnet utan det mesta som är skrivet om omsorgssvikt kommer från sociologin, psykologin och uppsatser inom lärarutbildningen.

I den aktuella boken *Barn far illa!* lyfter dr. Coccozza (2013) fram hur viktigt det är att socialtjänsten får kännedom om de barn som riskerar att fara illa.

Det är de professionella och allmänhetens misstankar som ska borga för att barn som far illa kommer till myndigheternas kännedom. Då det är de professionella som innehar *en skyldighet* att anmäla är barnens möjlighet att få hjälp av de sociala myndigheterna avhängig de professionellas reaktion på de tecken de visar. Anmälningarna är avgörande för att skyddssystemet skall aktiveras. Därför är anmälningsplikten en oerhört viktigt trygghetslag för barn som far illa. (s. 25)

Inom forskningen råder enighet kring att det för sällan kommer in anmälningar till socialtjänsten när barn far illa (Berg & Skogsberg, 2008; Coccozza, 2013; Hedeblad & Schroeder, 2009; Ljusberg, 2008; Lundén, 2004; Olsson, 2011; Skerfving, 2005; SOU 2010:95; Svensson 2013; Rädda Barnen, 2012). En förklaring är att det råder osäkerhet hos professionella om var gränsen går för anmälningsplikt (Jacobsson & Lundgren, 2013; Lundén, 2004; Olsson, 2011; Rädda barnen, 2012).

Osäkerheten inför var gränsen för anmälningskyldigheten går kan delvis ha att göra med att det inte finns ett allmänt vedertaget begrepp för vad som menas med barn far illa. Under åren har flera olika begrepp används, där olika perspektiv har haft olika fokus. I det medicinska – diagnostiska tittar framförallt efter fysiska skador. Det sociologiska perspektivet tittar på föräldrabetendet och vad som bör accepteras. Olika begrepp har använts som till exempel *barn som far illa*, *vanvård/försummelse*, *utsatta barn som riskerar att fara illa*, *utsatta barn*, *barn i riskzonen*, *barn i utsatta livssituationer* och *psykosocialt utsatta barn*. Lagerberg menar

att begreppet *barn som far illa* är inte tillräckligt exakt vilket lämnar utrymme för en gråzon (Lundén 2010:5, s. 39-41). Begreppet *omsorgssvikt*, som Killén införde, är mer precist och där menas att *föräldrarna eller de, som har omvårdnaden om barnet, skadar det fysiskt och/eller psykiskt eller försummar det så allvarligt att barnets hälsa och allmänna utveckling är i fara* (Lundén 2010:5, s. 42). Den här definitionen är bredare än *barn som far illa* då det också inbegriper barnets utveckling. I den här uppsatsen används ändå huvudsakligen *barn som far illa*, på grund av att det är det begrepp som socialstyrelsen, skolverket, regeringen och riksdagen använder sig av. I frågorna i enkäten står det också *barn som far illa*.

Rädda Barnen (2012) har gjort en studie om hur professionella förhåller sig till anmälningsplikten och där belyses att det i lagstiftningen finns vissa otydligheter och att det därför inte är förvånande att det leder till olika typer av förhållningssätt till anmälningskyldigheten. Det ena är mer ”formell” och där man, åtminstone principiellt, är av den uppfattningen att man bör göra en orosanmälan till socialtjänsten när man misstänker att barn far illa, sedan överläter man till socialtjänsten att bedöma barnets situation. *Med det ”resonerande” förhållningssättet görs inte denna tydliga åtskillnad i ansvar utan här uttrycks i högre grad att man gör egna övervägningar och bedömningar i det enskilda fallet. Detta förhållningssätt kan bland annat innebära att man ser socialtjänsten som den sista utvägen, när allt annat har prövats.* (Rädda Barnen, s. 50) Enligt Rädda Barnen var det knappast det som var meningen med lagstiftningen.

Det anses i litteraturen vara viktigt att anmälaren får stöd och utbildning kring anmälningsplikten (Andersson, 1999; Coccozza, 2013; Killén, 2002; Rädda Barnen, 2012; Socialstyrelsen, 2003) och att det finns ett samarbete mellan förskola och socialtjänst (Andersson, 1999; SOU 2001:72; Hedebblad & Schroeder, 2009; Jacobsson & Lundgren, 2013; Karnestål, 2013, Rädda Barnen, 2012). Det är en fördel om anmälan kommer in i ett tidigt skede (SOU 2010:95) så att socialtjänsten kan arbeta förebyggande och ge stöd och hjälp för att i möjligaste mån undvika att barn blir omhändertagna av socialtjänsten (Andersson, 1999). Anderson menar också att man inte kan räkna med att barnen själva berättar om hur de har det hemma. På s. 202 skriver hon *att man får lita till de signaler man kan se, t.ex. överdriven rädsla eller ängslan, trötthet, hunger, vanvård, blåmärken eller andra märken och sena ankomster.* De signaler som Andersson menar är viktiga att uppmärksamma är också det som Lundén (2004) menar är tecken på omsorgssvikt. Lundén har i sin forskning kommit fram till att steget kan vara långt från att *se tecken* på omsorgssvikt till att faktiskt kunna *identifiera* att det handlar om omsorgssvikt. Hon menar att personalen i förskolan är duktiga på att se tecken på omsorgssvikt men mindre duktiga på att identifiera omsorgssvikt. Det kan förklaras så att förskolepersonalen ser eller hör om enstaka händelser och detaljer, som var och en för sig är inte är något oroande utan det är när man lägger ihop dem och ser helheten i det som man kan få en annan förståelse för barnets situation.

En av anledningarna till att professionella med anmälningskyldighet drar sig för att anmäla till socialtjänsten, tros vara att de har lågt förtroende för socialtjänsten och att de blir besvikna på bristande återkoppling när anmälan har skett (Andersson, 1999; Coccozza, 2013; Jacobsson & Lundgren, 2013; Lundén, 2004; Olsson, 2011; Rädda Barnen, 2012; SOU 2010:95).

Rädda barnen (2012) hänvisar till en studie med fokusgrupper där benägenheten att göra en orosanmälan påverkades av vad man tror kommer att hända efter att anmälan hamnar hos socialtjänsten. Det som då nämns är att förskolepersonalen är rädda att föräldrarna av den anledningen ska byta förskola eller flytta. I vissa fall tror förskolepersonalen att de kan ha

större möjligheter att själva ge föräldrarna hjälp genom stöttning och motivera dem att frivilligt ta kontakt med familjecentral eller liknande verksamhet.

Den ovan nämnda forskningen pekar entydigt på att barns välbefinnande och lärande påverkas av att de delar i samhället som barnet möter direkt och indirekt fungerar, inte bara var och en för sig utan också samarbetet dem emellan. Eftersom de här barnens lärande påverkas av omgivningen är det här är ett ämne som borde vara ett ämne som blir föremål för fler specialpedagogiska studier. Därför är det en viktig fråga att studera vad det är som gör att personalen inom förskolan inte tillräckligt ofta anmäler till socialtjänsten när de känner oro inför att barn far illa i hemmet.

Syfte och frågeställningar

Mot bakgrund av problemställningen samt den tidigare forskningen så är syftet med uppsatsen att förstå och förklara hur personalen i förskolan hanterar situationer där det misstänks att barn far illa. Framförallt kommer uppsatsen att försöka undersöka vilka faktorer som verkar påverka huruvida en orosanmälan görs eller inte när förskolepersonalen känner oro inför att barn far illa. Exempelvis kommer faktorer som handlar om personalens erfarenheter samt samarbete och diskussion inom organisationen att studeras.

Mina specifika frågeställningar är:

Spelar utbildning och/eller antal år i yrket någon roll för att en orosanmälan görs?

Spelar erfarenheter av tidigare anmälningar till socialtjänsten någon roll för benägenheten att anmäla?

Vilka andra faktorer, som till exempel rädslan att förlora det goda samarbetet med föräldrarna, diskussioner inom arbetslaget eller förskolechefen och specialpedagogen, har betydelse för att personalens oro leder till anmälan gällande barn som far illa?

Teoretisk bakgrund

Resultaten i den här uppsatsen kommer att analyseras utifrån två olika teorier; anknytningsteorin och den ekologiska utvecklingsteorin. Anknytningsteorin motiverar kopplingen mellan identifiering av omsorgssvikt, å ena sidan, och specialpedagogiska problem, å andra sidan. Teorin belyser sambandet mellan omvårdnad, anknytning och inlärning. Den ekologiska utvecklingsteorin visar på vikten av att olika system i samhället fungerar - inte bara vart och ett för sig utan också kopplingen dem emellan.

Anknytningsteori

Bowlby

John Bowlby var en engelsk läkare, psykoanalytiker och barnpsykiater och den som anses vara grundaren till anknytningsteorin. (Broberg et al., 2006). Bowlby samarbetade och

forskade tillsammans med Mary Ainsworth. Han bygger även vidare och refererar till andra forskare så som Winnicott och Stern.

Bowlby (1988) menar att ett lyckat föräldraskap är nyckeln till nästa generations mentala hälsa. I boken *A secure base - Clinical applications of attachment theory*, beskriver han sin teori om små barns behov av nära känslomässig kontakt med sin moder, ett behov som inte alls bara är förknippat med att få mat, utan något betydligt djupare än så. Människobarn är skyddslösa och är i behov av att någon skyddar dem. På s. 6 beskrivs att direkt efter barnets födsel påbörjas den känslomässiga bindningen mellan mor och barn "*Immediately after the delivery, they noted, the mothers appeared to be in a state of ecstasy*".

Om modern har ett tryggt och stödjande nätverk runt omkring sig ökar hennes möjligheter att ge sitt barn trygghet. Hon behöver också praktisk hjälp med i hushållssysslorna i hemmet så att hon kan ägna sig åt sin huvudsyssla – att ta hand om sitt barn. Bowlby (1988) tar upp exempel från olika kulturer, där den nyblivna mamman får hjälp med praktiska sysslor av släktingar, både före och efter barnets nedkomst, för att hon helhjärtat ska kunna ägna sig åt sig sitt nyfödda barn.

Det finns ett tydligt samband mellan mödrarnas egen uppväxt och relationen till barnet. Bowlby såg mönster i relationen mellan mor och barn och delade upp dem i trygg respektive otrygg anknytning. Otrygg anknytning delades i sin tur upp i otrygg ambivalent respektive otrygg undvikande. Även desorganiserad anknytning förekommer.

Modern utvecklar ett omsorgssystem som har som uppgift att skydda och ge barnet omsorg. Hennes uppmärksamhet är i första hand riktad mot den nyfödde och hon tilltalar barnet med en speciell röst och följer barnets signaler så att de kan interagera med varandra. Det här beteendet finns naturligt hos de flesta mödrar och fäder. Vid trygg anknytning känner sig barnet tryggt och litar på att föräldern kommer att finnas till hands när det behöver tröst och skydd. Här är föräldern ansvarstagande och läser av barnets signaler. Den här miljön gynnar barnet, det känner sig tryggt vågar upptäcka omvärlden (Bowlby, 1998).

Vid otrygg ambivalent anknytning känner sig barnet osäker på om föräldern kommer att finnas till hands, vara ansvarstagande och hjälpsam när barnet behöver det. Ibland finns föräldern där som tröst, ibland inte. Den här osäkerheten tenderar att ge barnet separationsångest och gör att barnet blir klängigt och osäker inför omvärlden (Bowlby, 1998).

Vid otrygg undvikande anknytning har barnet en erfarenhet av att föräldern avvisar det när det söker tröst. Följden blir att barnet försöker bli känslomässigt självständigt och söker bara tröst hos föräldern när det är riktigt ledset. Att gnälla i onödan är meningslöst (Bowlby, 1998).

Desorganiserad anknytning bygger på rädsla. Det finns mödrar som förväntar sig omvårdnad av sitt eget barn, alltså tvärtom än som det ska vara. De här mödrarna har själva erfarenheter av dålig uppväxt. När barnet gråter och behöver tröst kan det mötas av ilska från modern (Bowlby, 1998).

Utveckling av anknytningsteorin

Till viss del ändrade Bowlby sin åsikt om den primära anknytningspersonen. Sommer (2003) menar att Bowlby i sin tidigare forskning hävdade att barnet först behöver ha en stark relation med en modersgestalt, det var i en tid när Bowlby var inspirerad av Konrad Lorenz

”präglingsteori”. Den tidigare Bowlby ansåg också att det fanns kritiska perioder i relationen mellan modern och barnet och om anknytningen inte fungerade som den borde kunde det få negativa följder rent psykologiskt för barnet. Bowlby har blivit kritiserad för de här påståendena och senare i sin forskning ändrade Bowlby sig vad gäller de kritiska perioderna. Den senare Bowlby menar att modersgestalten inte nödvändigtvis måste vara barnets mor utan mycket väl kan vara fadern eller någon annan person.

Värt att lägga i minnet är att Bowlby levde mellan år 1909 och 1990 var påverkad av sin tid. Bowlby växte upp i en akademisk, borgerlig miljö med tjänstefolk och barnflickor. Även i hans egen familj som vuxen var det modern som hade huvudansvaret för barnen, något som kan förklara varför han, åtminstone i den första hälften av sin forskningsbana, ansåg att det var modern som var den primära omsorgspersonen (Broberg et al., 2006).

Kulturella skillnader i anknytningen förekommer och de mönstren kan också förändras i takt med att samhället förändras. Sommer (2003) ger exempel på det från Japan där barn till arbetande mödrar visar fler likheter med de västerländska barnen i sin anknytning. I vissa kulturer kan det traditionellt vara barnens fäder som är barnets *primära omsorgsgivare*. Sommer anser att det är viktigt att vara medveten om de kulturella skillnaderna för att inse att det ena sättet att leva på inte nödvändigtvis bättre än något annat.

Anknytningsteorin har vidareutvecklats i takt med att samhället och familjerna förändras (Broberg et al., 2006; Broberg et al., 2012). Framförallt verkar det som att den som finns i närheten av barnet nattetid som blir barnets första anknytningsperson (Broberg et al., 2012).

Broberg et al. (2006) anser att de inre arbetsmodellerna inte ska ses som något helt fast som inte kan förändras. Svåra händelser så som till exempel en förälders död, skilsmässa, psykisk sjukdom hos förälder eller övergrepp kan göra att en trygg anknytning blir otrygg. Psykoterapi kan ha en positiv påverkan på otrygg anknytning.

Små barn har ett behov av att knyta an till någon vuxen. Oftast är det föräldrarna men det kan också vara någon annan vårdnadshavare, som barnet knyter an till. Hos föräldrar finns ett omsorgssystem som innebär att skydda och ge barnet omsorg (Lundén, 2004). Broberg et al. (2012) förklarar utförligt hur anknytningen byggs upp under barnets första två levnadsår och hur barnet söker tröst och skydd hos sin anknytningsperson.

Till skillnad från Bowlby, som ansåg att barnet hade en primär anknytningsperson – oftast mamman anser Broberg et al. (2012) att ett barn kan ha upp till fem anknytningspersoner. Det finns en hierarki bland anknytningspersonerna. Oftast är det föräldrarna som är nummer ett och två, följt av till exempel någon mor- eller farförälder. Då finns det kanske bara utrymme för en av förskolepedagogerna att bli en av anknytningspersonerna. Däremot kan barnet när det är ledset acceptera att bli tröstat av någon annan av förskolepedagogerna när inte den som barnet känner bäst finns i närheten.

Förenklat kan man beskriva det som att när ett barn känner sig tryggt är dess utforskandesystem aktivt och det har då lust och möjlighet att upptäcka världen och lära sig nya saker (Broberg et al., 2012) När ett barn blir oroligt kopplas istället anknytningssystem på och det har då inte kraft att utforska omgivningen. Broberg et al. (2012, s. 44-45) beskriver att det är ett samspel där föräldern utgör en trygg bas för barnet och där föräldern är *större, starkare, klokare och snäll*. Beroende på hur barnet är van att bli bemött av sin/sina

anknytningspersoner utvecklar det *inre arbetsmodeller*. Exempel på hur skillnaderna kan te sig förklaras på s. 48.

Positiva (trygga) inre arbetsmodeller hjälper barnet att skapa en positiv miljö kring sig: (...) Otrygga inre arbetsmodeller leder däremot ofta till negativt samspel med vuxna och jämnåriga, vilket ytterligare förstärker barnets föreställningar om hur andra är.

Barn med trygg anknytning har längre uthållighet i att lösa svåra uppgifter och bättre problemlösningsförmåga än barn med otrygg anknytning (Broberg et al., 2012). Det är det här som gör att det blir ett intressant ämne ur specialpedagogisk synvinkel; trygga barn lär sig mer.

Anknytning i förskolan

Broberg et al., (2012,) menar att när ett barn börjar på förskola använder det sig av sina tidigare erfarenheter av hur det är vant att bli bemött, sina så kallade arbetsmodeller. De barn som har en trygg anknytning är vana att de blir tröstade av en vuxen och tar med sig den vanan till förskolan. De vänder sig till en vuxen när de känner ett behov av att bli tröstade. Det blir då lätt för de vuxna på förskolan att trösta barnet. Det kan vara svårare för förskolepersonalen att trösta barn som har en otrygg anknytning eftersom de barnen inte lika aktivt söker tröst hos en vuxen när de är ledsna, det är då extra viktigt att personalen har kunskap och tid att lära barn med otrygg anknytning nya anknytningsmodeller. Förskolan kan bli en förutsägbar och trygg bas för de barn som behöver det extra.

För barn som inte har med sig en trygghet hemifrån kan förskolan bli den trygga plats de så väl behöver. Förskolans rutiner kan fungera som en extra trygghet i tider när annat i barnets liv förändras som till exempel när ett syskon föds, föräldrarna skiljs eller om någon i familjens närhet dör. Om förskolan får reda på vad som har hänt kan de lättare vara ett extra stöd för barnet i en annars turbulent tid (Broberg et al., 2012).

Tillitsfulla relationer är betydelsefullt och därför krävs det att personalen på förskolan kan identifiera vilka barn som inte har det med sig hemifrån. Ett medvetet arbetssätt där relationen sätts i fokus kan lära den här gruppen av barn att lita på att vuxna kommer att finnas som trygghet och tröst när barnet behöver det. En del i det är att ha en organisation som gör att varje barn får en ansvarspedagog på förskolan (Broberg et al. 2012; Bozarslan, 2001).

Överlag så är det viktigt att förskolepersonalen lägger upp verksamheten på ett sätt som gör att barnen känner sig trygga på förskolan. Då kan barnens anknytningssystem vara i viloläge och de kan istället ha sitt utforskandesystem aktivt – något som gör att de har mod och lust att lära sig nya saker (Broberg et al., 2012).

Utvecklingsekologisk teori

Urie Bronfenbrenner är grundaren av den ekologiska utvecklingsekologiska teorin. Den utgår från att alla delar hänger ihop, att det inte bara är viktigt hur de enskilda delarna fungerar, ungefär som att en kedja aldrig är starkare än sin svagaste länk.

Bronfenbrenner (1981) använde liknelsen av ryska dockor på s. 3 där han förklarar systemet som en sorts sammanflätat nät, som ryska dockor som omsluter personen.

The ecological environment is conceived as a set of a nested structures, each inside the next, like a set of Russian dolls. At the innermost level is the immediate setting containing the developing person.

Man kan tänka sig att den innersta dockan, mikrosystemet, är där barnet befinner sig. Det är dess närmsta omgivning som består av familjen, förskola/skola och kamrater, det vill säga personer som barnet har en nära relation till. Det som händer här har en direkt påverkan på barnet.

Nivån utanför, exosystemet, består till största del av personer som barnet inte träffar direkt, eller mer sällan, men som ändå har indirekt betydelse i dess liv. Det kan vara släktingar, polis, socialtjänst och sjukvård.

Mesosystemet är kopplingen mellan mikrosystemet och exosystemet. De här systemen påverkar varandra i båda riktningarna och är mycket viktigt för barns lärande och välbefinnande att det finns ett fungerande samarbete i båda riktningarna.

Yttersta och mera omgripande är makrosystemet där indirekta faktorer påverkar. Lagar, kultur och religion hör hemma här och det här förändras hela tiden i takt med samhällsutvecklingen och kallas då kronosystemet.

Utvecklingsekologisk teori och forskning i Sverige idag

Den utvecklingsekologiska teorin förekommer relativt ofta i avhandlingar och annan litteratur skriven av forskare som berör barn som far illa och vilka konsekvenser det medför. Teorin förekommer ofta i uppsatser från socionomprogrammet och ligger också till grund för BBIC (barns behov i centrum) som Socialstyrelsen (2015) använder sig av när de kartlägger utsatta barns situation, exempelvis i skriften Från enskilt ärende till nationell statistik. Barns behov i centrum (BBIC).

Jakobsson och Lundgren (2013) använder den utvecklingsekologiska teorin för att tydliggöra hur de olika delarna inom det svenska förskole/skolsystemet hänger ihop med det omgivande samhället. Vikten av samverkan och helhetssyn är betydelsefull men också att personalen har kunskap och vågar agera när de har barnets behov i första rummet, så som författarna skriver på s. 13.

För att elevers rätt ska tryggas, krävs att personal inom skollagens områden kan uppfatta och tolka deras stödbehov och utsatthet. Det inbegriper också en aktiv handlingsförmåga.

Skerfving (2005) använder den utvecklingsekologiska teorin för att förklara hur barn och unga drabbas av dålig samverkan med vuxenpsykiatri. Den undersökning som hon var med om att göra grundade sig i att personal inom socialtjänstens ungdomsbyrå ansåg att *de oroande ofta träffade på ungdomar "på stan" på nätterna (...) vars föräldrar var psykiskt sjuka.* (s. 73.) Vad den här uppsatsen försöker förstå och förklara är om de här barnen, i tidig ålder, hade gett signaler om hur de mådde? Var det någon som såg signalerna och tolkade dem?

Även om Lundén (2004) bara kort tar upp den utvecklingsekologiska teorin i sin avhandling så beskriver hon hur barnets utveckling påverkas av samhällets olika delar. Hon berättar hur kunskaper om anknytning hos förskolepersonal har betydelse för att identifiera omsorgssvikt hos förskolebarn samt hur stor betydelse samarbetet och förtroendet för de olika delarna

påverkar barn – och då framförallt barn som drabbas av omsorgssvikt. När personalen i förskolan har lågt förtroende för socialtjänsten minskar deras benägenhet att anmäla till socialtjänsten när de känner oro inför att ett barn far illa.

Det utvecklingsekologiska perspektivet är relevant för den här uppsatsen framförallt därför att det visar på hur viktigt det är att flera delar i samhället samverkar med varandra när det gäller barn som far illa, i det här fallet förskolans organisation och socialtjänsten. Barn som far illa är särskilt beroende av att samhället tar sitt ansvar när föräldrarna av en eller annan anledning inte klarar av det.

Utredningar och tidigare forskning

I en av statens offentliga utredningar *Att se, tolka och agera!* (SOU 2010:95) tydliggörs det att det är flera saker som hänger samman gällande barn som far illa. Det räcker inte med att se att barn far illa, man måste förstå det man ser och slutligen besluta sig för att agera. Man hänvisar till utredningsskyldigheten, anmälningsskyldigheten och samverkansskyldigheten. Både den här utredningen, Coccozza (2013), Olsson (2011) och Socialstyrelsen (2014a) visar på vikten av att socialtjänsten uppmärksammas på de familjer som behöver extra stöd, och då krävs det att yrkesverksamma som har anmälningsskyldighet vågar agera när det behövs. Socialstyrelsen (2014b) har nyligen också givit ut en liten broschyr där de förtydligar att det är sin oro man anmäler och att man inte måste vara säker på att barnet far illa. De skriver också att det kan komma många tankar och att det är vanligt att man känner osäkerhet i hur man ska agera. *Du kan också diskutera med en chef eller kollega*, skriver man. De framhåller att om man känner sig osäker på om en anmälan bör göras så kan man beskriva situationen för socialtjänsten och på så sätt rådfråga dem utan att nämna barnets namn Socialstyrelsen (2014a; Socialstyrelsen 2014b). I skriften ”Att anmäla oro för barn” (Socialstyrelsen, 2014a) påminns också om att anmälningsskyldigheten är personlig.

I en masteruppsats i specialpedagogik av Eidelbrekt (2006) tas upp att det är en viktig specialpedagogisk uppgift att arbeta förebyggande och att tidigt uppmärksamma barn som drabbas av omsorgssvikt eftersom det är ett social-psykologiskt problem som ger stora konsekvenser för barnets utveckling.

Barn till psykiskt sjuka föräldrar utgör en riskgrupp för att drabbas av omsorgssvikt (Lundén, 2004; Sigling, 2002; Skerfving, 2005) och den gruppen av barn är extra beroende av att samhällets skyddsnät fungerar. De här föräldrarna kan vara så upptagna av sina egna bekymmer och ångest att de får svårt att tillgodose barnets behov av en vuxen som är fysiskt och psykiskt närvarande. Sigling (2002) menar att det är positivt att människor med någon typ av funktionsnedsättning kan leva ett så vanligt liv som möjligt, som att kunna få barn. Det är dock viktigt att människorna i familjens närhet är uppmärksamma så att inte barnen kommer i kläm.

Hur stor andel barn är det som beräknas fara illa? Enligt både Coccozza (2013), Lundén (2004) och Rädda Barnen (2012) saknas det nationell statistik över hur många anmälningar som görs. Coccozza ifrågasätter varför det inte bokförs hur många anmälningar som görs och vad som händer efter anmälan. I Lundéns (2004) avhandling kan man läsa att personal i förskolan trodde att 7-10 procent av barnen far illa. Svensson (2014) menar att förskolepersonal i två tredjedelar av fallen valde att inte anmäla när de misstänkte att barn far illa. Bristande tilltro till socialtjänsten påverkade till att inte göra anmälan. Olsson (2011) menar på s. 202 att

forskning visar att förskolor och skolor anmäler i 30-40 procent av alla anmälningspliktiga fall.

Lundén (2004) har framförallt inriktat sig på att forska om hur BVC-sköterskor och personal inom barnomsorgen identifierar omsorgssikt. Personal inom barnomsorgen har mindre benägenhet att anmäla än vad BVC-sköterskor har de anmäler också på färre punkter.

När personalen i förskolan pratar med varandra om eventuell oro inför att barn far illa så har de en tendens att lugna varandra med att säga saker som ”det är nog inte så farligt”. Framförallt är det de som har arbetat längre tid som lugnar dem som har arbetat kortare tid. Faktorer som spelar roll i att identifiera omsorgssvikt, enligt Lundén (2004), är utbildning och hur länge sedan man blev klar med den samt vidareutbildning. Förskollärare identifierar omsorgssvikt i högre utsträckning än vad barnskötare gör.

Det är svårt att veta exakt var gränsen går för när ett barn far illa och därför föreslår Lundén (2010:5) på s. 104 att personalen inom förskolan kan få *konsultation och handledning av t.ex. den psykolog som ofta finns knuten till verksamheten*. All personal inom förskola och BVC som var med i Lundéns undersökning fick handledning av psykologer. Det förtydligas att de som handleder bör ha goda kunskaper om barn och familjer samt om omsorgssvikt. Även samarbete mellan olika professioner lyfts fram som viktigt för att barn och familjer ska få hjälp.

I den kommun där undersökningen kommer att göras är det framförallt två yrkesgrupper som förskolepersonalen kommer i kontakt med och som de har möjlighet att rådfråga; förskolechefen och specialpedagogen. Förskolechefen är ytterst ansvarig och det är ofta förskolechefen som gör anmälan till socialtjänsten när det är aktuellt. Specialpedagogen är knuten till flera förskolor, och ibland även skolor, i ett område och det är med specialpedagogen som personalen i förskolan brukar lyfta sina funderingar om barnen i barngruppen. Det är därför viktigt att försöka ta reda på vilken roll förskolechefen och den specialpedagog som är knuten till förskolan har för roll har när förskolepersonalen känner oro inför om ett barn far illa i hemmet.

Styrdokument

Eftersom förskolans läroplan är det som personalen i förskolan huvudsakligen arbetar utifrån kan det vara intressant att se vad man kan tolka in i läroplanen angående föräldrarelation och ansvar.

I förskolans läroplan betonas samarbetet och relationen till föräldrarna. Beroende på vad man lägger in i olika formuleringar kan tyngdpunkten läggas på olika områden. Om man läser förskolans läroplan (Skolverket, 2010, s. 13) och har den förtroendefyllda relationen till föräldrarna i fokus skulle formuleringar som den nedan ge stöd åt att man inom förskolan avvaktar med att anmäla oro till socialtjänsten i de fall som ligger i gråzonen för att man är rädd att förlora den goda kontakten till föräldrarna vid en anmälan.

Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen.

Å andra sidan finns det andra formuleringar i läroplanen (Skolverket, 2010, s. 5) som betonar att ge familjerna stöd.

Förskolan ska vara ett stöd för familjen i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och lärande. Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar.

Ett annat viktigt styrdokument är socialtjänstlagen. De som i sin profession arbetar med barn och unga har skyldighet att anmäla till socialtjänsten när de misstänker att barn far illa. Den här typen av anmälan kallas också orosanmälan. Personal inom förskolan är en av de yrkesgrupper som har den här skyldigheten.

Bergstrand (2012, s. 171) förtydligar lagens betydelse i boken Socialtjänstlagen 2012. I den text som berör just den här lagen tas upp att den även gäller för föräldrar som inte klarar av att ta sitt ansvar som föräldrar så som vanvård och försummelse. Där betonas att det även handlar om barnets hälsa och utveckling.

14 kapitlet Anmälan om och avhjälpande av missförhållanden m.m.

1 §

Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden.

Myndigheter vars verksamheter berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter. Bergstrand (2012, s. 170)

Som citatet ovan visar finns det en skillnad mellan vad allmänheten och personer som är anställda inom myndigheter som berör barn och ungdom ska göra i fall där man misstänker att barn far illa. Allmänheten, här kallad ”var och en”, *bör* anmäla om de får reda på något som tyder på att barn eller ungdom behöver skydd, till skillnad från de som arbetar inom myndigheter som berör barn och ungdom. De senare har en *skyldighet* att genast anmäla om missförhållanden som de får vetskap om genom sitt yrke,

Metod

Tanken med den här uppsatsen har varit att bygga vidare på forskning, litteratur, utredningar, uppsatser, skönlitteratur och tidningsartiklar som alla pekar åt samma håll - att personal i förskolan är alltför försiktiga med att anmäla till socialtjänsten när de misstänker att barn far illa. Det har skrivits många uppsatser, framförallt inom socionom- och psykologutbildningar, men också inom lärarutbildningar som bygger på några få intervjuer med bland annat förskollärare och socialarbetare. De allra flesta uppsatserna har alltså varit av kvalitativ art vilket gör att det inte går att göra några generaliseringar. Med utgångspunkt från vad andra har kommit fram till, har önskemålet varit att göra en undersökning som gör det möjligt att generalisera resultaten. De frågeställningar jag har formulerat passar också väl för en kvantitativ studie, med sitt fokus på samband och skillnader mellan grupper av pedagoger.

För att nå ut till ett stort antal respondenter kan en enkät vara en effektiv metod (Stukát, 2011). Då går det också att göra sambandsanalyser för att se om det finns skillnader i hur olika grupper svarar. En nackdel med enkäter är att det inte finns någon möjlighet att

kontrollera om respondenterna har tolkat frågan så som det var tänkt. Därför blir frågornas utformning extra viktig enligt Stukát (2011).

Som en del av enkäten i den här uppsatsen finns även en vinjett, ett så kallat fiktivt fall. Jegerby (1999) menar att kombinationen av surveyundersökning och vinjett kan vara fördelaktig att använda när man vill kunna utläsa hur respondenter bedömer samma situation, då man kan se likheter och olikheter i hur de svarar. Vinjetten bör vara lätt att ta till sig, verklighetstrogen och relevant för respondenterna. De ska sedan ta ställning till hur de skulle ha agerat i den beskrivna situationen.

Vinjetten finns i sin helhet som fråga nr. 13 i enkäten som finns med som bilaga. Kortfattat så beskriver vinjetten ett barn som visar flera olika tecken på att vara drabbad av omsorgssvikt i hemmet. Barnet går i förskola och personalen där tycker att barnet visar tecken på framsteg på förskolan. Respondenterna ombedes svara på en skala 0 (inte alls troligt) till 10 (mycket troligt) hur de skulle agera utifrån det fiktiva fallet. Några av de faktorer respondenterna får svara på är om de skulle ta upp frågan till diskussion med arbetslag, förskolechef och om de skulle rådfråga socialtjänstens mottagningsgrupp.

Syftet med att ha en vinjett är dels av etiska skäl, ingen riskerar att avslöja något känsligt om något barn eller familj, dels är det lätt att göra en jämförelse hur de olika respondenterna svarat. Det innebär i det här fallet att det finns med ett påhittat exempel på hur situationen för ett barn ser ut. En vinjett kan med fördel kombineras tillsammans med någon annan metod som till exempel surveyundersökning.

Websurvey Textalk är det webbaserade program som har använts för att konstruera och distribuera enkäten. Programmet är kostnadsfritt och relativt enkelt att använda. Beräknad tid för att fylla i enkäten har varit ca 10-15 minuter. Enkäten inleds med ett missiv för att respondenterna direkt ska få en förståelse om vad undersökningen handlar om, vad syftet är samt att det är önskvärt med en hög svarsfrekvens för att göra det möjligt att generalisera resultaten. Det angavs tydligt att alla svar skulle förbli anonyma och att de när som helst kunde avbryta.

För att underlätta sammanställningen av resultaten har fasta svarsalternativ använts. Vid de flesta av frågorna har det funnits möjlighet till kommentarer och utrymme för respondenterna att besvara frågorna med egna ord. Det är också viktigt att respondenterna hålls på bra humör under tiden de svarar – så att de inte bestämmer sig för att avbryta under tiden de svarar på enkäten.

Urval av undersökningsgrupp

Eftersom syftet har varit att förstå och förklara hur personalen i förskolan hanterar situationer där det misstänks att barn far illa har det hela tiden varit självklart att det är de som arbetar inom förskolan som ska vara med i undersökningen. Utifrån att Lundén (2004) såg en skillnad i att identifiera omsorgssvikt mellan förskollärare och barnskötare fanns det anledning att ha med båda yrkeskategorierna. Övrig personal som arbetar i barngruppen har också funnits med. Till dem räknas till exempel personer som arbetar som extra resurs i barngruppen, utbildade långtidsvikarier men också personer med annan utbildning än barnskötare eller förskollärare.

Önskemålet har varit att göra en enkät i form av en totalundersökning med alla kommunalt anställda inom förskolan i en kommun. Byström och Byström (2011) skriver på s. 70 att en totalundersökning är en undersökning av en hel grupp, beroende på hur man har *definierat och avgränsat den*. I det här fallet är den gruppen den kommunala förskolepersonalen i Alingsås kommun. Anledningen till att bara kommunal förskolepersonal kom ifråga var av enkelhetsskäl. Det har heller inte funnits någon önskan att jämföra skillnader mellan olika driftsformer av förskolor eller olika pedagogiska inriktningar. Eftersom undersökningen endast genomförs i en kommun kan man inte generalisera resultaten till andra kommuner.

Tillvägagångssätt

För att få tillgång till e-postadresserna till förskolepersonalen i kommunen bad jag en av de kommunala förskolecheferna om hjälp. Med hjälp av denne, fick jag tillgång till de övriga förskolechefernas e-postadresser. Dessutom tog den förskolechefen upp ärendet på ett av deras verksamhetsmöten och berättade att den här uppsatsen går hand i hand med det arbete som pågår i kommunen; att utveckla arbetet kring omsorgsvikt och anknytning.

I ett mejl med information om undersökningen ombads förskolecheferna tillhandahålla e-postadresserna till all sin förskolepersonal. Slutligen var det 13 av 16 förskolechefer som uppgav all förskolepersonals adresser, en förskolechef som uppgav en adress och en av dem svarade att dennes förskolepersonal hade så mycket att göra att de nog inte skulle orka med ytterligare en arbetsuppgift. Den sista skulle fundera vidare men hörde aldrig av sig mer.

Totalt kom 295 e-postadresser till förskolepersonal in, till vilka enkäten skickades. Esaiasson et al. (2012) anser att det kan vara lämpligt att påminna efter ungefär en vecka om inget svar kommit in. I Websurvey-programmet kunde man fylla i att alla som inte svarat skulle få påminnelse, och det gjordes två gånger, med en veckas mellanrum. Det innebär att högst två påminnelser skickats ut.

115 av de 295 svarade. Det var 73 % (84 stycken) förskollärare, 17 % (20 stycken) barnskötare och 10 % (11 stycken) övriga som var svarade. Om man har i åtanke att grundbemanningen på en förskola brukar vara tre heltidstjänster; varav två förskollärare och en barnskötare, borde det egentligen vara dubbelt så många förskollärare som svarat. Nu är det nästan över fyra gånger så många förskollärare som barnskötare som svarat. Det gör att det finns anledning att tro att bortfallet är högre hos barnskötarna än hos förskollärarna. En tänkbar orsak till det kan vara att förskollärare har mera planeringstid än vad barnskötarna har och därmed har större möjlighet att fylla i enkäten på sin arbetstid.

Bortfallet i den här studien är högt. En förklaring till det kan vara att det är osäkert hur aktuella e-postlistorna som förskolecheferna skickade. Det framgick bland annat att det fanns med personal som var sjukskrivna, föräldralediga eller dylikt på listorna. Möjligheten fanns förstås att be förskolecheferna att lämna ut endast aktuella e-postlistor. Risken hade då varit att de hade tyckt att det blev krångligare och kanske inte orkat bemöda sig att skicka någon lista alls. Hellre många svar än en högre svarsfrekvens var prioriteringen i resonemanget. 115 av 295 svar betyder 39 procent. Med tanke på att osäkerheten i e-postlistornas aktualitet skulle man kunna förmoda att det finns förskolepedagoger som inte medvetet har avstått från att svara, utan helt enkelt inte har öppnat den e-post som tillhör deras arbete. Det här bortfallet är därmed ungefär samma som för SCB:s stora partisympatiundersökning 2014, nämligen 44 procent.

Generellt sett har det blivit svårare att få människor att svara på enkätundersökningar skriver Örstadius (2014, 18 januari), något som märks både hos myndigheter och privata opinionsinstitut. Det tros bero på en enkätinflation i samhället och en ökad försiktighet bland befolkningen. Som exempel tas SCB:s partisympatiundersökning upp; 2008 var bortfallet 28 procent, 2014 var det alltså 44 procent som nyss nämndes.

Statistiska metoder och analys

Resultaten tas fram med hjälp ett statistikprogram, Stata. Det kommer att undersökas om det finns samband mellan olika variabler genom att göra korrelationer (Byström & Byström, 2011; Stukát, 1993). Korrelation betyder samband och vad man gör är att man undersöker om det finns skillnad mellan olika grupper och faktorer. Som framgick av frågeställningarna så har önskan bland annat varit att se om det finns positiva samband mellan utbildning och antal år i yrket och benägenheten att göra en orosanmälan. Det har också funnits en önskan om att undersöka om det finns negativa samband mellan dåliga erfarenheter av socialtjänsten och en minskad benägenhet att göra orosanmälan.

I kvantitativa undersökningar brukar man i förväg bestämma sig för vilken säkerhetsnivå som ska användas. En allmänt vedertagen gräns, även kallad signifikansnivå, är 95 procents säkerhet. Den grundar sig på en statistisk teori om normalfördelning (Esaiasson et al. 2012, s. 181). För att visa hur stor sannolikheten är att det inte är slumpen som har gjort att resultaten blir som de blir används p-värde (Esaiasson et al. 2012, s. 383). Vid signifikansnivån på 95 procents säkerhet betyder det att man godtar att slumpen avgör i fem fall av 100 ($p=0,05$). Hur många som är med i en undersökning påverkar, som nyss nämnts, felmarginalen, följaktligen ger många medverkanden mindre felmarginal (Esaiasson et al. 2012, s. 182). I den här undersökningen är det inte så stort antal deltagare, vilket gör att det är svårt att få signifikanta resultat.

När resultat presenteras i ett koordinatsystem med en x- och y-axel kan de olika observationerna visas som punkter. Det går att matematiskt räkna ut hur sambandet ser ut genom att visa det som en linje, för att förtydliga resultatet. Pearsons r , är ett ofta använt mått för att mäta det linjära sambandet mellan två olika variabler, även kallad korrelationskoefficienten. Om det finns ett positivt samband går punkterna (och den dragna linjen) i uppåtgående riktning. Om sambandet är negativt går punkterna (och linjen) i nedåtgående riktning. Måttet varierar mellan fullständigt negativt samband (-1), och fullständigt positivt samband (+1). När korrelationsmålet är nära noll (0) betyder det att det saknas ett samband mellan de två variablerna (Esaiasson et al. 2012, s. 366). Att själv göra de här uträkningarna är krångligt och nuförtiden sköter dataprogrammen det. Som nämnts tidigare är det statistikprogrammet Stata som använts här.

I vinjetten och i en av frågorna fick deltagarna markera alternativ mellan 0 och 10 och där har medelvärden och standardavvikelser (som mäter spridningen kring medelvärdet) för olika grupper återgivits i tabellerna. Även de körningarna görs med hjälp av statistikprogrammet Stata.

Etiska överväganden

De etiska övervägandena har haft stor betydelse under hela undersökningen. Först har förskolecheferna informerats om att det naturligtvis är frivilligt för dem att lämna ut sin förskolepersonals e-postadresser och att det sedan står varje förskolepersonal fritt att välja om denne vill delta eller inte. Det har tydligt informerats om att de som svarar/inte svarar kommer att vara anonyma, och att de när som helst kan avbryta att svara på enkäten.

Huruvida kommunens namn ska skrivas ut har diskuterats och funderats över, även med handledaren. Argumentet för att berätta vilken kommun det rör sig om är att alla förskolechefer och förskolepersonal har sett att Alingsås kommuns namn finns överst på varje sida i enkäten och det står också att undersökningen handlar om Alingsås kommun i missivbrevet och i inledningen av enkäten. Det finns ingen möjlighet att någon persons identitet kan röjas. I kommentarerna har personers kön bytts ut mot förskolechefen, specialpedagogen eller hen för att förstärka anonymiteten.

Att ha med en vinjett som ett konkret men fiktivt fall är också en del i det etiska övervägandet då ingen därmed riskerar att avslöja något om något barn de har känt oro inför.

Vetenskapsrådets forskningsetiska krav har följts, det vill säga informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002).

Validitet och realibilitet

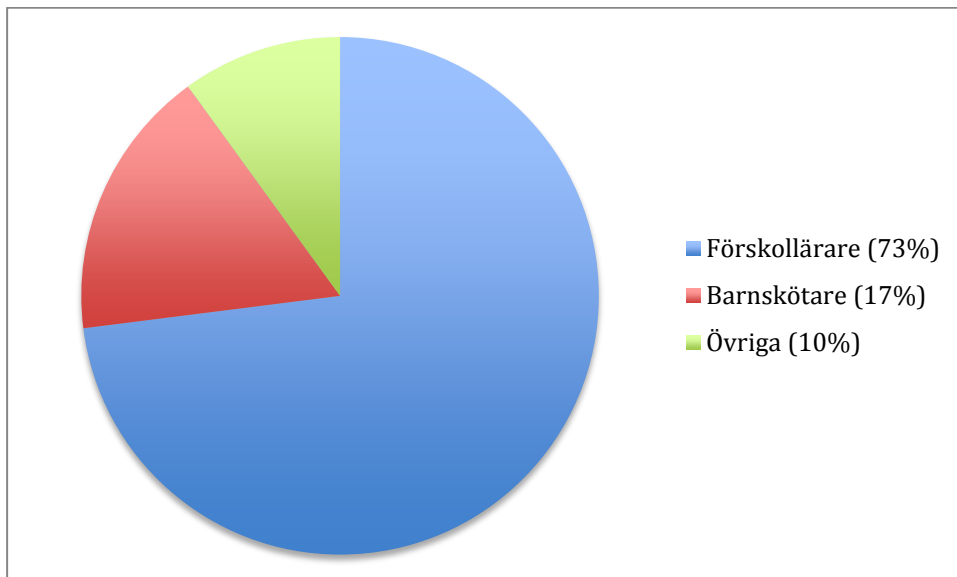
Validiteten handlar om att mäta det man säger sig mäta (Stukát, 2011). Esaiasson et al. (2012) menar att strävan är att ha så lite systematiska fel som möjligt. I den här studien har önskan varit att undersöka hur förskolepersonal hanterar situationer där man misstänker att barn kanske far illa. De frågor som har ställts i enkäten och efter vinjetten har varit frågor som har varit baserade på den forskning som redovisats ovan. Eftersom metodvalet har varit kvantitativt med önskan om att kunna analysera resultaten med statistiska metoder har fasta svarsalternativ funnits. Det har i de allra flesta frågor också funnits möjlighet att skriva kommentarer och som avslutning på enkäten fanns också alternativet: ”Har du övriga kommentarer, var vänlig och skriv dem här.” I den sista svarsrutan har också möjligheten att ta upp eventuella andra faktorer och annat som inte har funnits med som färdiga alternativ. Att kommentarerna har gått i samma riktning som de svar som de svar som är ikryssade gör att validiteten stärks.

Reliabiliteten försämras enligt Esaiasson et al. (2012, s. 63) om det i datainsamlingen och databearbetningen blir slump- och slarvfel. Några exempel på det är missförstånd i intervjuer, hörfel och slarviga anteckningar. I den här studien med enkät och vinjett har fördelen varit att det går att gå tillbaka tillfrågor och svar och se exakt hur de är formulerade. Siffrorna, som har tagits fram med statistikprogrammet Stata gör att inga felräkningar kan ha gjorts av mig, eftersom programmet själv räknar ut resultaten utifrån de variabler som skrivs in i programmet. Nackdelen med enkätundersökning är att det inte går att ”kolla av” om respondenterna har förstått frågorna rätt. Genom att vissa frågeområden har funnits med i olika frågor går det titta på om det finns samband mellan olika svar. Här kan frågor som till exempel handlar om förskolechefen granskas speciellt och se om svaren hänger ihop med varandra. I svaren ser det ut som att förskolechefens roll är mycket stor i frågor som handlar

om anmälningsskyldighet och oro kring barn som far illa, man rådfrågar gärna förskolechefen och förskolechefens roll kan vara en bidragande faktor till att orosanmälan inte görs.

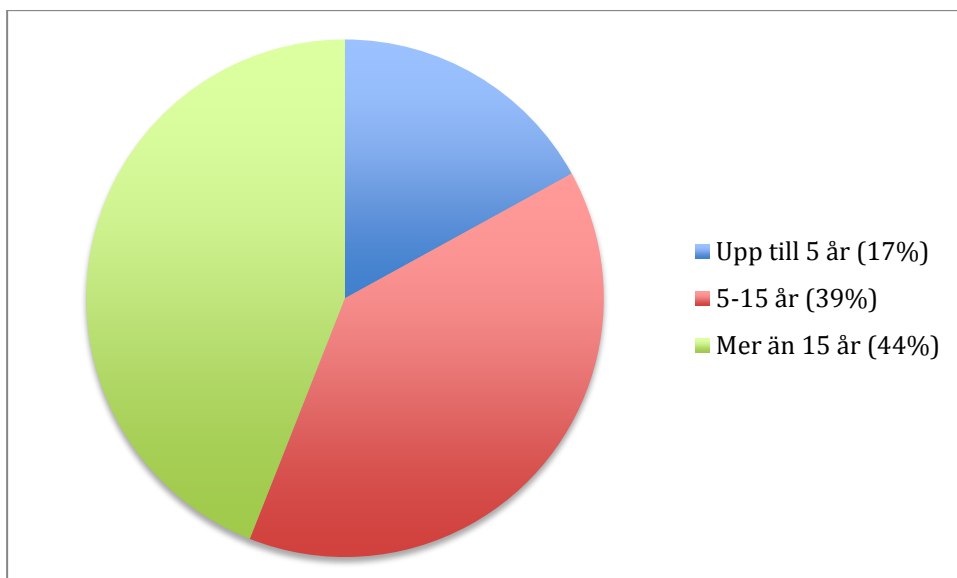
Resultat

Innan frågeställningarna besvaras kommer en del beskrivande data att redovisas som rör hur respondenterna fördelar sig med avseende på utbildning och tid i yrket. Frågeställningen om vilken betydelse tid i yrket och utbildning besvaras i ett senare avsnitt. Jag kommer i inledningen av resultatredovisningen också att redovisa i vilken mån de svarande har känt oro för att barn har farit illa utan att det har lett till anmälan. Tidigare studier som har redovisats ovan visar att förskolepersonalen tenderar att vara försiktiga med att göra anmälan. Därför är det relevant att se hur vanligt det är i undersökningsgruppen att man har varit med om att inte göra anmälan trots att man har känt oro. Även förskolepersonalens uppfattning om förskolechefens och specialpedagogens roll i frågor som rör anmälningsskyldighet och barn som far illa redovisas.

Figur 1. Fördelning av de svarande med avseende på utbildning. $N=115$.

Figur 1 visar att av de 115 medverkande i studien var 73 % (84 stycken) förskollärare, 17 % (20 stycken) barnskötare och 10 % (11 stycken) övriga. De övriga har angett fritidsledare, pågående lärarutbildning, fritidspedagog, elevassistent eller ingen utbildning. Så som tidigare diskuterats så har förskollärarna sannolikt varit mer villiga att besvara enkäten än barnskötarna. De slutsatser som dras nedan är därför säkrare för gruppen förskollärare.

Figur 2. Fördelning av de svarande med avseende på tid i yrket. N=115.

I Figur 2 visas att de flesta har arbetat relativt länge i yrket. 17 % (19 stycken) har jobbat upp till 5 år, 39 % (45 stycken) har jobbat 5-15 år och 44 % (51 stycken) har jobbat mer än 15 år. Det betyder att de svarande har en relativt hög grad av erfarenhet. Under årens lopp har de mött många barn, och sannolikt även flera barn som har farit illa.

Tabell 1 visar fördelningen för de olika yrkesgrupperna när det gäller om de varit oroliga för att barn har farit illa utan att det har lett till anmälan. Här finns en tydlig skillnad mellan barnskötare och förskollärare där det visar sig att barnskötare betydligt mer sällan har varit i situationer där de har känt oro men inte gått vidare med anmälan. Framförallt tycks det bero på att de känner oro mer sällan än förskollärarna, vilket syns i tabellen nedan där endast 19 procent av förskollärarna anser att de aldrig har behövt vara oroliga för att ett barn far illa, medan 59 procent av barnskötarna uppger att så är fallet. Det här resultatet kan tolkas som att förskollärare oftare uppmärksammar barn som far illa. Det skulle i så fall stämma överens med Lundéns (2004) forskning, som kommer fram till att förskollärare i större utsträckning identifierar omsorgssvikt än vad barnskötare gör. Här är det viktigt att ha i åtanke att det är stor skillnad på antal svarande när det gäller de olika utbildningsgrupperna. Som påpekats tidigare är gruppen ”övriga” bara elva stycken och det går inte att fästa så stor vikt vid så få svaranden. Den viktiga skillnaden, som relaterar till Lundéns forskning, är den mellan barnskötare och förskollärare, där de senare alltså oftare uppmärksammar barn som far illa.

Tabell 1. Andel som har varit orolig för barn farit illa utan att det har lett till anmälan. Svaren anges i procent med antal svarande inom parentes.

Utbildning	Ja, ofta	Ja, men sällan	Nej, de fall då jag har varit orolig har lett till anmälan	Nej, jag har aldrig behövt vara orolig för att ett barn farit illa	N=102
Förskollärare	2,5 % (2)	62 % (48)	14 % (11)	19 % (15)	100 % (78)
Barnskötare	0 % (0)	29 % (5)	12 % (2)	59 % (10)	100 % (17)
Övriga	0 % (0)	75 % (6)	12,5 % (1)	0 % (0)	100 % (8)
Totalt (antal)	(2)	(59)	(14)	(25)	(102)

Spelar utbildning och/eller antal år i yrket någon roll för att en orosanmälan görs?

Uppsatsens första frågeställning rör vilken betydelse tid i yrket och utbildning har för benägenheten att anmäla. Två korrelationsanalyser har gjorts för att besvara den frågan. Till skillnad från Lunden (2004), som fann att de som har arbetat längre tid i mindre utsträckning identifierade omsorgssvikt, fanns inget statistiskt signifikant samband i den här studien mellan de som har arbetat längre och benägenheten att anmäla i det fiktiva fallet (alternativet ”göra en anmälan till socialtjänsten” i vinjetten). Korrelationskoefficienten var svagt negativ, men osäkerheten är för stor om man drar gränsen vid 95 % konfidens ($p=0.07$). Inte heller fanns något signifikant samband mellan utbildning och benägenheten att anmäla. Förskollärarna i den här studien är alltså vare sig mer eller mindre benägna att anmäla än barnskötare. Vi såg tidigare i Tabell 1 att barnskötarna mer sällan än förskollärarna har varit oroliga över att barn far illa, men när de ställs inför samma fall i vinjetten är barnskötarna alltså inte mindre benägna att anmäla. Det innebär att svaret på den här frågeställningen är att det i den här studien inte kan hittas något samband varken mellan tid i yrket eller utbildning och benägenheten att göra en anmälan till socialtjänsten.

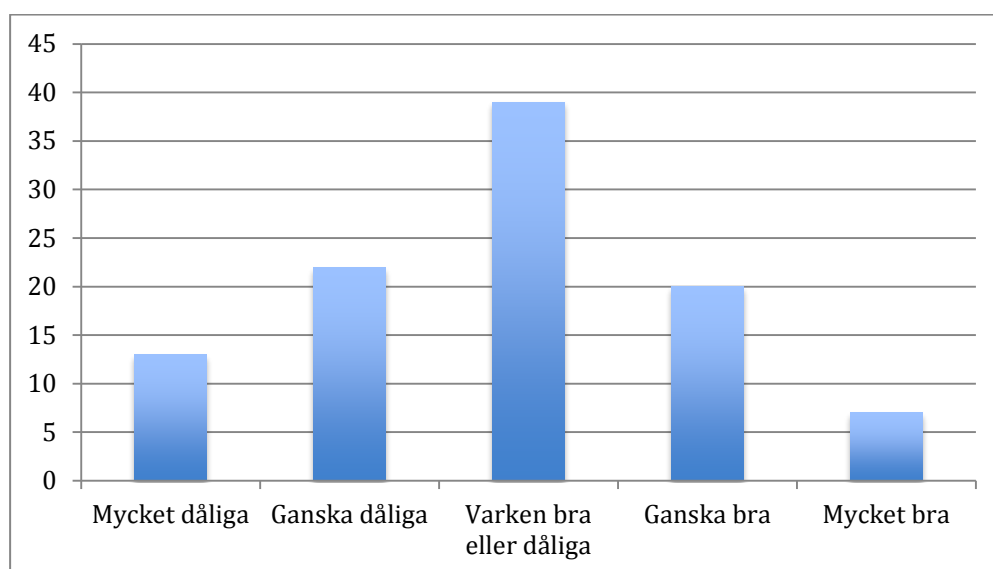
Spelar erfarenheter av tidigare anmälningar till socialtjänsten någon roll för benägenheten att anmäla?

I Tabell 2 redovisas andelen förskollärare, barnskötare och övriga som har varit med om att göra anmälan till socialtjänsten. Här syns att mer än hälften (59 %) av respondenterna aldrig hade varit med om att göra anmälan; 55 % av förskollärarna och 83 % av barnskötarna har aldrig varit med om att göra en anmälan. Högst andel att ha anmält var det hos övriga, men

eftersom den gruppen är så liten till antalet kan man inte fästa så stor vikt den. Dessutom är spridningen inom guppen övriga stor utbildningsmässigt sett. Sammantaget är det 41 % som har varit med om att göra anmälan. De allra flesta som har varit med om att göra anmälan har gjort det högst tre gånger. Med tanke på att de flesta har arbetat i många år inom förskolan blir det extra tydligt att det inte är vanligt med anmälningar. Det bekräftar bilden av att anmälningar förekommer relativt sällan (Berg & Skogsberg, 2008; Cocozza, 2013; Hedeblad & Schroeder, 2009; Ljusberg, 2008; Lundén, 2004; Olsson, 2011; Skerfving, 2005; SOU 2010:95; Svensson 2013; Rädda Barnen, 2012).

Tabell 2. Andel som har gjort anmälan till socialtjänsten. Svaren anges i procent med antal svarande inom parentes.

Utbildning	Ingen gång	En till tre gånger	Flera än tre gånger	Total N= 113
Förskollärare	55 % (46)	39 % (33)	6 % (5)	100 % (84)
Barnskötare	83 % (15)	17 % (3)	0 % (0)	100 % (18)
Övriga	55 % (6)	45 % (5)	0 % (0)	100 % (11)
Total	59 % (67)	36 % (41)	4 % (5)	100 % (113)

Figur 3. Förskolepersonalens erfarenheter av socialtjänsten efter anmälan till socialtjänsten. N=46

Tidigare i uppsatsen diskuterades att en av anledningarna till att professionella med anmälningsskyldighet drar sig för att anmäla till socialtjänsten tros vara att de har lågt förtroende för socialtjänsten, och att de blir besvikna på bristande återkoppling när anmälan har skett (Andersson, 1999; Cocozza, 2013; Jacobsson & Lundgren, 2013; Lundén, 2004; Olsson, 2011; Rädda Barnen, 2012; SOU 2010:95). Figur 3 visar hur de svarande som har

varit med om att göra en anmälan till socialtjänsten värderar sina erfarenheter av socialtjänsten. Figuren antyder att förskolepersonalens erfarenheter av socialtjänsten efter att ha gjort anmälan är blandade. De allra flesta (39 %) anser att erfarenheterna varken är bra eller dåliga. Något fler är negativa än positiva, men skillnaden är mycket liten.

Nedan redovisas några av de kommentarer som gavs till den här frågan. De illustrerar det som tabellen visar, nämligen att förskolepersonalen har blandade erfarenheter. Följande svarande är missnöjda med socialtjänsten, både vad gäller återkoppling, organisation och kommunikation:

- Ingen återkoppling, långsam reaktion(månader) ingen märkbar förbättring.*
- En otroligt korkad sak var att jag fick sitta ensam tillsammans med familjen jag anmält och vänta innan mötet. Kändes extremt olustigt!!*
- Dålig kommunikation, stressad personal som gav intrycket av att vi gav dem onödigt jobb.*

Följande kommentarer visar däremot på en mer blandad erfarenhet:

- Väldigt blandad erfarenhet. Allt från mycket bra till mindre bra.*
- Fick svaret att om vi hade rätt i våra farhågor men att det inte fanns pengar eller stödfamilj att tillgå.*
- Jag förstod varför det måste det gå i en viss gång.*
- När vi anmälde fick kollegan träffa någon från socialtjänsten, föräldrarna och förskolechefen på socialkontoret.*

Mer intressant än fördelningen i Figur 3 är att se om det finns något samband mellan att ha goda eller dåliga erfarenheter av socialtjänsten och benägenheten att anmäla vid oro, så som frågeställningen anger. Därför gjordes en korrelationsanalys mellan ”erfarenhet av socialtjänsten” och alternativet ”göra en anmälan till socialtjänsten” i vinjetten. Den visade att det inte fanns något signifikant samband. Det finns alltså inget i den här studien som tyder på att bättre erfarenhet av socialtjänsten leder till större benägenhet att anmäla. Om man skall förstå varför förskolepersonal är så pass försiktiga med att göra anmälningar som anges i tidigare forskning så bör man alltså, enligt min studie, titta på andra faktorer. Jag går vidare och analyserar sådana andra faktorer i nästa avsnitt.

Vilka andra faktorer har betydelse för att personalens oro leder till anmälan gällande barn som far illa?

Det här avsnittet kommer att redovisa resultat ifrån flera delar av enkäten. Det första gäller den följdfråga som ställdes till de svarande som angav att man hade varit med om att känna oro för ett barn utan att det ledde till en anmälan. Det följande avsnittet baserar sig på vinjetten, och fokuserar framförallt på vilka andra alternativ vid sidan av att göra en anmälan som anges. Därefter diskuteras mer i detalj personalens uppfattningar om förskolechefens och specialpedagogens roll i den här typen av frågor.

Tabell 3 visar vilka faktorer som påverkade i riktning mot att inte göra anmälan för den personal som varit orolig utan att det lett till anmälan. Antal svarande här är endast mellan 57 och 67 stycken, vilket beror på att det bara är de som har uppgett att de har varit oroliga utan att det lett till anmälan som svarade. Det är heller inte lika många svaranden på alla alternativen, då en del valde att svara på vissa alternativ men inte på andra. Respondenterna

ombads ange på en skala från 0 (inte alls viktigt) till 10 (mycket viktigt) hur viktiga de olika faktorerna var för beslutet att inte gå vidare med en anmälan.

I tabellen är det fyra faktorer som i större utsträckning än de andra bidrog till att anmälan inte gjordes; det var framförallt att förskolepersonalen diskuterade med varandra inom arbetslaget, med förskolechefen eller specialpedagogen, samt att man ansåg att det var svårt att veta var gränsen för anmälningsplikten går. Medelvärden för de här faktorerna ligger mellan ca 6,5 och 7,5 på skalan från 0 till 10. Att personalen inom förskolan diskuterar oro inför barn med de andra i arbetslaget kan kopplas till Lundéns (2004) forskning där hon fann att man inom arbetslaget tycks lugna varandra vid diskussioner kring barn som man är bekymrade över.

Andra faktorer framstod som mindre viktiga när det gäller beslutet att inte gå vidare med anmälan. Dit hör för det första överbelastning med arbetsuppgifter inom arbetslaget. Det verkar alltså inte som att resurs- och tidsbrist är ett huvudskäl till att anmälningar inte blir gjorda, enligt de svarande i den här studien. De svarande anger inte heller att man vill undvika ett omhändertagande av socialtjänsten i lika stor utsträckning som de ovan diskuterade faktorerna. Inte heller verkar osäkerhet kring vilka uppfostringsvanor som bör accepteras i ett mångkulturellt samhälle, eller samarbetet med föräldrarna, vara lika viktiga faktorer som diskussionerna inom organisationen. Rädslan att förlora det goda samarbetet med föräldrarna var något som Rädsla Barnen (2012) menade kunde bidra till att inte göra anmälan till socialtjänsten, trots oro. Den faktorn verkar, i den här studien, inte vara en av de mer betydelsefulla i att inte gå vidare med anmälan när man känner oro, åtminstone inte i jämförelse med andra faktorer.

Tabell 3. Faktorer som påverkade i riktning mot att inte göra anmälan, trots oro. Medelvärden redovisas med standardavvikelse (SD) inom parentes.

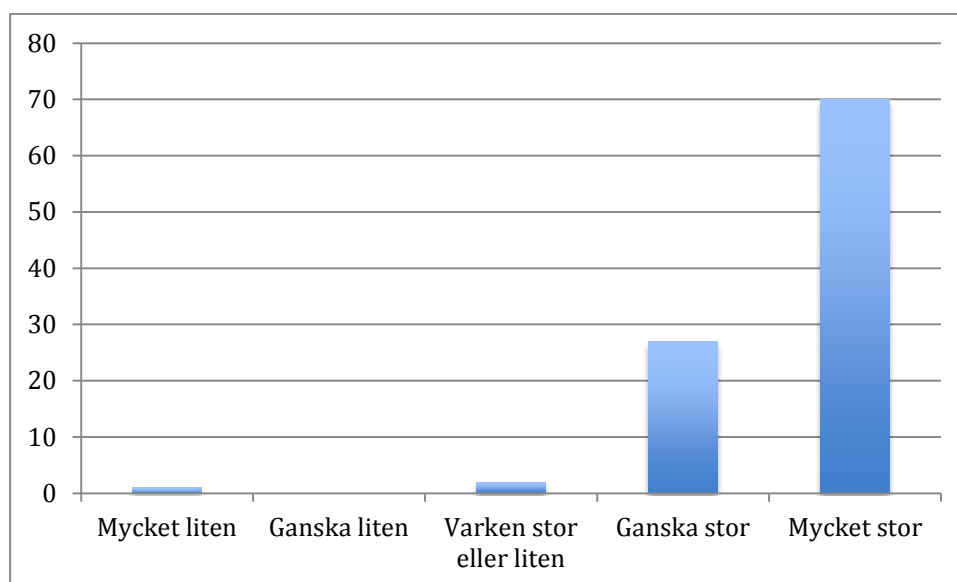
Faktorer	Medelvärde (SD)	Antal svarande (N)
Diskussion inom arbetslaget	7,43 (3,26)	67
Diskussion med förskolechefen	7,22 (3,46)	64
Det är svårt att veta var gränsen för anmälningsplikten går	6,71 (3,03)	66
Diskussion med specialpedagogen	6,42 (3,52)	64
Man vill inte förlora det goda samarbetet med föräldrarna	3,53 (3,01)	62
Det har funnits osäkerhet kring vilka uppfostringsvanor som bör accepteras i ett mångkulturellt samhälle	2,91 (3,15)	58
Man ville undvika ett omhändertagande från socialtjänsten, vilket barnet skulle kunna må sämre av	2,89 (2,92)	57
Arbetslaget har varit överbelastat med arbetsuppgifter och har inte haft tid och kraft att gå vidare med en anmälan	2,22 (2,59)	59

Tabell 4 redovisar svaren från vinjetten. De svarande har alltså läst historien om Rob och därefter svarat på frågan ”hur tror du att du skulle agera i ett fall som Robs?”. Resultatet visar att det vanligaste alternativet är att man rådfrågar förskolechefen, medan det minst troliga att man söker råd ifrån socialtjänsten. Även diskussioner med specialpedagogen och inom arbetslaget rangordnas relativt högt, jämfört med de andra alternativen. Jag tolkar det som att diskussioner inom organisationen är de naturliga första stegen att ta om man känner oro.

Tabell 4. Alternativa handlingsvägar som svar på det fiktiva fallet i vinjetten. Medelvärden redovisas med standardavvikelser (SD) inom parentes.

Alternativ	Medelvärde (SD)	Antal svarande
Rådfrågar förskolechefen	8,97 (1,75)	108
Rådfrågar specialpedagogen	8,48 (2,34)	108
Diskussion i personalgruppen	8,05 (2,43)	105
Avvaktar tills vidare	6,35 (2,81)	108
Gör en anmälan till socialtjänsten	5,86 (2,86)	93
Rådfrågar socialtjänsten	5,11 (3,24)	102

Jag kommer i slutsatserna att diskutera varför jag tror att diskussionerna inom organisationen är av stor betydelse för hur vi skall förstå varför så relativt få anmälningar görs. Innan slutsatserna redovisas mer i detalj presenteras förskolepersonalens uppfattningar om förskolechefens och specialpedagogens roll i den här typen av frågor.

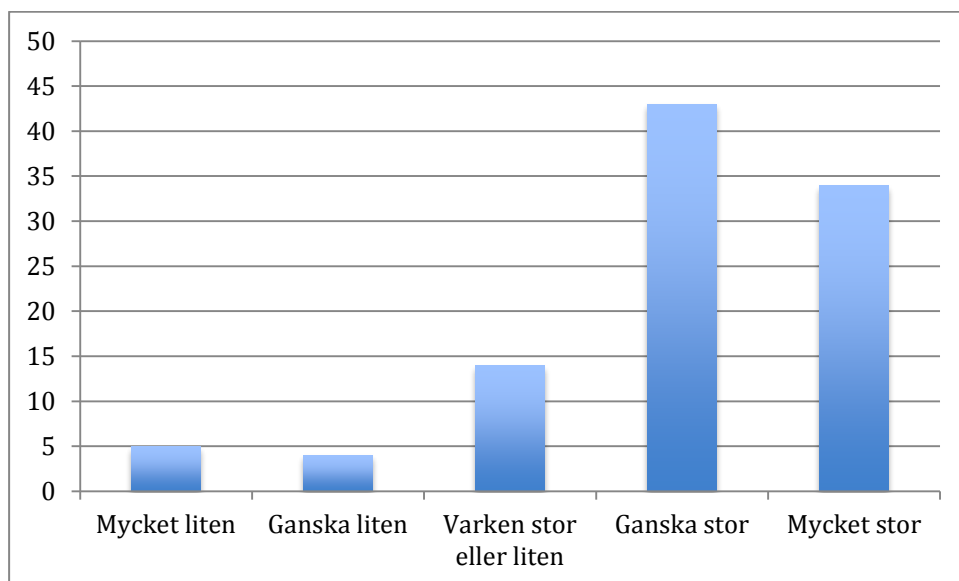

Figur 4. Förskolepersonalens uppfattning om förskolechefens roll i frågor som rör anmälningskyldighet och barn som far illa. X-axeln visar andel svarande (procent) i de olika kategorierna. N=115.

Figur 4 visar vad personalen i förskolan anser om förskolechefens roll i frågor som rör oro kring barn och anmälan till socialtjänsten: "Vilken roll anser du att förskolechefen spelar i den

här typen av frågor?” Resultatet visar att de svarande anser att förskolechefen har mycket stor betydelse. 70 procent av de svarande menar att förskolechefen har en mycket stor roll, medan 27 procent anger att förskolechefens roll är ganska stor. Några av de kommentarer som gavs på frågan betonar bilden av förskolechefens betydelse, men även att det kan vara svårt att nå förskolechefen.

- Har larmat chefen, som valt att inte gå vidare!
- Det är förskolechefen som har ansvaret.
- Förskolechefen inte alltid är tillgänglig på det viset som man önskar

Figur 5. Förskolepersonalens uppfattning om specialpedagogens roll i frågor som rör anmälningsskyldighet och barn som far illa. X-axeln visar andel svarande (procent) i de olika kategorierna. N=115.

Figur 5 visar vilken uppfattning de svarande har om specialpedagogens roll i den här typen av frågor. Även specialpedagogens roll anses vara stor, om än inte lika stor som förskolechefens. 34 procent svarar att specialpedagogens roll är mycket stor, 42 procent svarar ganska stor, 14 procent svarar att specialpedagogen varken har stor eller liten roll, 4 procent ganska liten och slutligen 5 procent svarar mycket liten.

Kommentarer som de nedan illustrerar att förskolepersonalen upplever specialpedagogen som en tillgång även om det kan vara svårt att nå specialpedagogen.

- Har alltid haft stor hjälp av specialpedagogen, flera olika genom åren.
- Jag brukar alltid bolla dessa frågor med specialpedagogen innan åtgärd.
- Specialpedagogen har en mycket viktig roll men tyvärr har hen inte mycket tid och är svår att nå.

Sammantaget kan man säga att både förskolechefen och specialpedagogen anses ha viktiga roller i den här typen av frågor men det är i synnerhet förskolechefens roll som anses vara betydelsefull. Det finns kommentarer om en önskan om att lättare få tillgång både förskolechefen och specialpedagogen.

Diskussion och slutsatser

Jag kommer nu att diskutera resultaten utifrån uppsatsens tre frågeställningar. Därefter kopplas resultaten till den utvecklingsekologiska teorin och anknytningsteorin. Det är viktigt att komma ihåg att studien baserar sig på förskolepersonalen i en kommun, och att bortfallet i antal svarande är relativt stort, vilket gör att man skall vara försiktig med att generalisera de slutsatser som dras här.

Över hälften av förskolepersonalen som svarade på enkäten har någon gång varit oroliga för ett barn utan att det har lett till anmälan. De resultaten går i linje med forskning (Berg & Skogsberg, 2008; Coccozza, 2013; Hedeblad & Schroeder, 2009; Ljusberg, 2008; Lundén, 2004; Olsson, 2011; Skerfving, 2005; SOU 2010:95; Svensson 2013) om att oro för barn inte med självklarhet leder till anmälan, trots att anmälningsskyldigheten gäller även vid oro. Mina resultat visade också att en större andel förskollärare än barnskötare har varit oroliga utan att det har lett till orosanmälan. Det skulle kunna tolkas som att förskollärare i större utsträckning identifierar omsorgssvikt än vad barnskötare gör, såsom Lundén (2004) fann i sin avhandling, även om det sedan inte leder till anmälan. I den här studien kunde man inte se någon skillnad i benägenheten att göra orosanmälan mellan förskollärare och barnskötare. Det fanns inte heller någon skillnad i benägenheten att anmäla beroende på hur länge man har arbetat inom yrket, så som Lundén fann i sin studie. Den första frågeställningen - spelar utbildning och/eller antal år i yrket någon roll för att en orosanmälan görs? – besvaras alltså nekande i den här studien. Det kan hända att andra resultat hade kunnat hittas i en större studie med bättre möjligheter att hitta signifikanta resultat.

Utifrån tidigare forskning och studier fanns det anledning att tro att en av anledningarna till att professionella med anmälningsskyldighet drar sig för att anmäla till socialtjänsten, är att de har lågt förtroende för socialtjänsten (Andersson, 1999; Coccozza, 2013; Jacobsson & Lundgren, 2013; Lundén, 2004; Olsson, 2011; Rädda Barnen, 2012; SOU 2010:95). Resultaten i den här studien visade inte på något sådant samband. De svarande som hade varit med om att göra en anmälan hade visserligen blandade erfarenheter av socialtjänsten. Det visade sig dock att det inte fanns något statistiskt signifikant samband mellan att ha en dålig erfarenhet av socialtjänsten och benägenheten att göra en anmälan. Den andra frågeställningen - Spelar erfarenheter av tidigare anmälningar till socialtjänsten någon roll för benägenheten att anmäla? – besvaras alltså även den nekande. Det finns inget i den här studien som tyder på att bättre erfarenhet av socialtjänsten leder till större benägenhet att anmäla. Återigen skall vi dock komma ihåg studiens begränsningar när det gäller generaliserbarhet, som diskuterats ovan.

När personalen på förskolorna i den här studien känner sig oroliga inför om barn far illa tycks det som att de i första hand diskuterar den oron med övrig personalen i arbetslaget, samt med förskolechefen och specialpedagogen. Att man vänder sig till personer i sin närhet med sin oro är naturligtvis inget konstigt. I grunden handlar det om att det är svårt att veta var gränsen för anmälningsskyldigheten går, något som också framkommer i den här studien. Som vi såg tidigare så rankades osäkerhet om var gränsen går som en relativt viktig faktor i riktning mot att inte gå vidare med anmälan. Det stämmer också med tidigare forskning (Jacobsson & Lundgren, 2013; Lundén, 2004; Olsson, 2011) om att personal på förskolor anser att det är svårt att veta när man bör anmäla till socialtjänsten.

Men diskussionerna i arbetslaget verkar också påverka i riktning mot att avvakta med att göra orosanmälan, trots att man känner sig orolig för att barn far illa. En relativt vanlig anledning

till att man inte gått vidare med anmälan till socialtjänsten, enligt de svarande i den här studien, trots att man har varit orolig för om barn far illa, har varit just att man har diskuterat det inom arbetslaget. Man anger också att man diskuterar sin oro inför barn som far illa med sin förskolechef och den specialpedagog som är knuten till området. Även de diskussionerna verkar kunna vara en bidragande orsak till att avvakta med att göra orosanmälan, trots att oro finns. I synnerhet förskolechefens roll verkar vara mycket viktig i frågor som rör barn som far illa och anmälningsskyldighet. Specialpedagogens roll anges som ganska stor i den här typen av frågor. Att ringa till socialtjänstens mottagningsgrupp för att fråga om råd rankades som mindre troligt än att diskutera frågan med andra personer inom organisationen.

Andra faktorer, såsom värnandet av samarbetet med föräldrarna, osäkerhet kring vilka uppfostringsvanor som bör accepteras i ett mångkulturellt samhälle, undvikande av omhändertagande av barnet av socialtjänsten eller överbelastning inom arbetslaget, anses av de svarande som mindre betydelsefulla än diskussionerna med förskolechef, specialpedagog och övrig personal inom arbetslaget. Svaret på den tredje frågeställningen - vilka andra faktorer har betydelse för om personalens oro leder till en anmälan gällande barn som far illa? – är alltså att kombinationen av osäkerhet inför var gränsen för anmälningsskyldigheten går, och diskussionerna inom arbetslaget och med förskolechefen och specialpedagogen, enligt den här studien tycks vara betydelsefull när det gäller om man avvaktar eller går vidare med att göra orosanmälan.

Att förskolepersonal diskuterar oro inför barn inom arbetslaget är också något som Lundén (2004) kom fram till i sin avhandling. Lundén fann även att personalen har en tendens att lugna varandra i de här diskussionerna. Rädda Barnen (2012) presenterar i sin studie olika förhållningssätt till anmälningsskyldigheten, där ett mer "resonerande" förhållningssätt innebär att professionella med anmälningsskyldighet själva gör bedömningar om vad som är barnets bästa istället för att lämna över det ansvaret till socialtjänsten. Det finns anledning att tro att ett visst mått av "resonerande" förhållningssätt återfinns även bland deltagarna i den här studien.

Om man tolkar de här resultaten utifrån den utvecklingsekologiska teorin kan man se det som att förskolepersonalens oro inför barn, i vissa fall, stannar inom förskolans organisation, dit även förskolechefen och specialpedagogen räknas. Oron verkar alltså inte alltid nå fram till socialtjänsten i cirkeln utanför. Som togs upp i problemställningen är det extra viktigt för den grupp barn som far illa att kopplingarna mellan samhällets olika delar fungerar. Ett ökat samarbete mellan förskolans organisation och socialtjänsten skulle förmodligen göra att barn som far illa får ökade möjligheter till stöd, något som både skulle öka deras välbefinnande och lärande. I de fall när anmälan behövs göras finns det många fördelar att det sker tidigt för att ge socialtjänsten möjlighet att arbeta förebyggande för att på så sätt kunna hjälpa och stödja familjerna så som en av statens utredningar (SOU 2010:95) kommer fram till.

Under rubriken tidigare forskning tog jag upp att Lundén (2010:5, s. 104) föreslog att personalen på förskolorna och BVC skulle få *konsultation och handledning av t.ex. den psykolog som ofta finns knuten till verksamheten* när de känner sig osäkra på var gränsen går för när ett barn far illa. *Konsulterna bör alltså ha god kännedom inte bara om barn och familjer utan även om omsorgssvikt* (2010:5, s. 104-105). Här är det dock snarare specialpedagogen som förskolepersonalen har tillgång att diskutera och rådgöra med. Man kan fundera över hur specialpedagogerna ser på sin roll när det gäller anmälan till socialtjänsten. Vilket uppdrag har de? Anser de att den här typen av frågor är mer ett ansvar för förskolechefen? På specialpedagogprogrammet har inte kopplingen mellan barn som far

illa och barn som blir föremål för specialpedagogiska insatser varit något som har tagits upp i utbildningen, trots att det finns forskning som visar på ett samband. Till exempel hävdar Lundén (2004) att omsorgssvikt är en följd av att omvårdnadssystemet är bristfälligt, medan Broberg med flera (2012) menar att barn med trygg anknytning har bättre problemlösningsförmåga. Hagström (2010) har också kommit fram till att det är viktigt att tidigt uppmärksamma barn som far illa så att hela familjen kan få samhällets stöd som en utredning (SOU 2010:95) visar. Det här hänger ihop med anknytningsteorin och utifrån det kan man tolka mina resultat som att det är viktigt att alla de här tre yrkeskategorierna; förskolepersonal, specialpedagoger och förskolechefer har kunskaper om anknytningens betydelse för barns välbefinnande och lärande.

Med tanke på att det som i största utsträckning tyder på att förskolepersonalens oro inte leder till anmälan är att de pratar med andra i arbetslaget och sin förskolechef kan man undra över socialstyrelsens (2014b) råd: *Du kan också diskutera med en chef eller kollega*. En spännande tanke är att de istället skulle avråda personalen i förskolan att berätta om sin oro för arbetslaget, förskolechefen och specialpedagogen och istället ringa direkt till socialtjänsten för att rådgöra med dem. Nu råder visserligen socialstyrelsen redan personer som är anmälningsskyldiga att rådgöra med socialtjänsten, men de borde kanske betona det betydligt mer än vad de gör nu? Eftersom anmälningsskyldigheten är personlig och inte frivillig är det anmärkningsvärt att det verkar som att andra i arbetslaget, förskolechefen och specialpedagogen bidrar till att orolig förskolepersonal inte gör orosanmälan. Förskolechefer och specialpedagoger tillhör professioner som har roller högre upp i yrkeshierarkin än vad förskolepersonalen har och därför väger deras ord sannolikt tungt, något som också visar sig i resultatet inklusive kommentarerna i enkäten. Är man inte tillräckligt lyhörda inför när någon uttrycker oro?

Förslag till fortsatt forskning

Några av de resultat som kommit fram i den här undersökningen är att diskussioner med både förskolechefer och specialpedagoger tycks kunna inverka i riktning mot att anmälan uteblir när förskolepersonalen känner oro inför om ett barn far illa. Personalen i förskolan verkar anse att i synnerhet förskolechefen har ett huvudansvar här, kanske för att det ofta är genom förskolechefen som orosanmälan görs. Hur ser förskolechefer och specialpedagoger på sin egen roll när de får höra en förskolepedagogs oro? Har de tillräcklig kunskap om var gränsen för anmälningsskyldigheten går, för barn som far illa och om omsorgssvikt? Är hög arbetsbelastning en del förklaringen? Hur ser förskolecheferna på sin roll i att samverka med andra myndigheter?

Referenslista

- Andersson, I. (1999) *Samverkan för barn som behöver*. Stockholm: HLS förlag (Högskoleförlaget vid Lärarhögskolan i Stockholm.) Andra reviderade upplagan.
- Berg, M., & Skogsberg A. (2008). *Bara jag - ett skyddsnät för barn som far illa*. Lund: M & A Socionomkonsulterna AB.
- Bergstrand, B O. (2012) *Socialtjänstlagen 2012*. Höganäs: Bokförlaget Komlitt AB.
- Bowlby, J. (1998) *A Secure Base. Clinical applications of attachment theory*. London: Tavistock/Routledge.
- Bozarslan, A. (2001) *Möte med mångfald. Förskolan som arena för integration*. Stockholm: Liber AB.
- Broberg, A., Granqvist., Ivarsson, T., & Risholm Mothander, P. (2006) *Anknytningsteori. Betydelsen av nära känslomässiga relationer*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Broberg, M., Hagström, B., & Broberg (2012) *Anknytning i förskolan. Vikten av trygghet för lek och lärande*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Bronfenbrenner, U. (1981) *The Ecology of Human Development. Experiments by Nature and Design*. Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts and London. England.
- Byström, J., & Byström J. (2011) *Grundkurs i statistik. Sjunde reviderade upplagan*. Stockholm; Natur och Kultur.
- Cocozza, M. (2013) *Barn far illa!* Stockholm: Carlssons Bokförlag.
- Eidelbrekt, F. M. (2006) *När tryggheten saknas. En kvalitativ undersökning av barn som väcker bekymmer i förskolan. Tidiga signaler och misstankar om barn som utsätts av omsorgssvikt*. Masteruppsats i specialpedagogik, psykosociala problem. Institutt for spesialpedagogikk. Utdanningsvitenskaplige fakultetet. Universitetet i Oslo.
Tillgänglig:
<http://www.duo.uio.no/handle/10852/31791>
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012) *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik.
- Grennvall, Å. (2014) *Deras ryggar luktade så gott*. Sködinge: Syster förlag.
- Hagström, B. (2010) *Kompletterande anknytningssituation i förskolan*. Akademisk avhandling. Malmö Studies in Educational Sciences No. 48. Malmö Högskola.
- Hedebblad, J., Schroeder, S. (2009) *Anmäler jag så är det mitt namn och då känner jag mig obehaglig till mods – En studie om förskolepersonalens upplevelser kring anmälningsplikten*

kring barn som far illa. Högskolan i Kristianstad. Sektionen för Hälsovetenskap Socialt arbete.

Tillgänglig:

<http://diva-portal.org/smash/get/diva2:222852/FULLTEXT01.pdf>

Jacobsson, I-L. & Lundgren M. (2013) *Samverkan kring barn och unga i behov av särskilt stöd. Viktigare än diagnos*. Stockholm: Natur och Kultur.

Jegerby, U. (1999) *Att bedöma en social situation. Tillämpning av vinjettmetoden*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete. CUS-skrift 1993:3.

Karnestål, S. (2013) *Samverkan mellan förskola och socialtjänst gällande orosanmälan. En studie om vilka erfarenheter förskollärare, förskolechef, specialpedagog och socialsekreterare har av att samarbeta*. Karlstads Universitet: Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap.

Tillgänglig:

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:612260/FULLTEXT01.pdf>

Killén, K. (2002) *Barndomen varar i generationer. Om förebyggande arbete med utsatta familjer*. Lindesberg: Wahlström & Widstrand.

Ljusberg, A-L. (2008) Barn som far illa och anmälningsplikt. I J. Brodin (Red.) *Barn i utsatta situationer*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Lundén, K. (2004) *Att identifiera omsorgssvikt hos förskolebarn*. Akademisk avhandling. Göteborg: Psykologiska institutionen.

Lundén, K. (2010:5) *Att identifiera omsorgssvikt hos förskolebarn. Vad kan vi lära av forskningen?* Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Olsson, S. (2011) *Sekretess och anmälningsplikt i förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur.

Riksdagen Interpellation 2005/06:436. *Anmälningsskyldigheten och barn som far illa*.

Rädda Barnen (2012) *När man misstänker att barn far illa. En studie av hur professionella inom BVC, förskola och skola förhåller sig till anmälningsplikten*.

Tillgänglig:

<http://www.raddabarnen.se/Documents/vad-vi-gor/sverige/vald-och-overgrepp/När%20man%20misstänker%20att%20barn%20far%20illa.pdf>

Sigling, I-L, (2002) *Att möta barn till psykiskt sjuka föräldrar*. Stockholm: Schizofreniförbundet.

Skerfving, A. (2005) *Att synliggöra de osynliga barnen – om barn till psykiskt sjuka föräldrar*. Stockholm: Förlagshuset Gothia.

Skolverket (2010) *Läroplanen för förskolan Lpfö 98. Reviderad 2010*. Stockholm: Fritzes.

Socialstyrelsen (2003) *Anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § Socialtjänstlagen (2001:453)*. Stockholm: Socialstyrelsens författningssamling.

Socialstyrelsen (2014a). *Anmäla oro för barn. Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare. Socialstyrelsen, Publikationer.*

Tillgänglig:

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19456/2014-6-5.pdf>

Socialstyrelsen (2014b) *Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn. Information för dig som är anmälningsskyldig enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen.* Socialstyrelsen publikationsservice.

Tillgänglig:

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer> 2014/2014-6-20

Socialstyrelsen (2015) *Från enskilt ärende till nationell statistik. Barns behov i centrum (BBIC).* Artikelnummer 2015-1-22

Tillgänglig:

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19667/2015-1-22.pdf>

Sommer, D. (2003) *Barndomspsykologi. Utveckling i en förändrad tid.* Andra reviderade utgåvan. Stockholm: Liber AB.

SOU 2001:72. *Barnmisshandel. Att förebygga och åtgärda.* Socialdepartementet.

Slutbetänkande från Kommittén för barnmisshandel. Stockholm: Socialdepartementet.

SOU 2010:95. *Se, tolka och agera – allas rätt till en likvärdig utbildning.* Slutbetänkande av Utredningen om utsatta barn i skolan. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Stukát, S. (1993) *Statistikens grunder.* Lund: Studentlitteratur.

Stukát, S. (2011) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap.* Lund: Studentlitteratur.

Svensson, B. (2013:13) *Barn som riskerar att fara illa i sin hemmiljö. Utmaningar i ett förebyggande perspektiv.* Akademisk avhandling. Karlstad: Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap.

Tillgänglig:

<http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:607231/FULLTEXT01>

Svensson, B. (2014) *Stöd till barn som far illa i sin hemmiljö – utmaningar i ett förebyggande perspektiv.* I Cederborg, A-C. (Red.) *Barnrätt. En antologi.* Stockholm: Nordstedts Juridik.

Vetenskapsrådet. (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning.*

Tillgänglig:

<http://vr.se/>

Örstadius, K. (2014, 18 januari) *Sveriges officiella statistik hotar att bli missvisande.* *Dagens Nyheter.* Hämtad 2015-02-17, från

<http://dn.se/nyheter/sveriges-officiella-statistik-hotar-att-bli-missvisande/>

Bilagor

Bilaga 1.

Missivbrev

Hej!

Jag heter Erika Redelöv och är förskollärare i Alingsås kommun. Jag läser nu sista terminen på specialpedagogprogrammet vid Göteborgs universitet. I mitt examensarbete ingår en enkätundersökning till dig som arbetar inom förskolan i Alingsås kommun. Din förskolechef är insatt i projektet, och har tillhandahållit de e-postadresser jag använder här.

Enkäten handlar om hur pedagoger i förskolan tänker och agerar kring oro för barn som riskerar att fara illa i hemmet. Det dataprogram som används gör det omöjligt att spåra enskilda svar, vilket betyder att alla deltagare blir anonyma. Det är naturligtvis frivilligt att delta. Jag hoppas ändå att du har möjlighet att svara då ett högt deltagande är nödvändigt för att undersökning skall kunna ge trovärdiga svar. Enkäten tar ca tio minuter att svara på.

Om du har några frågor kring undersökningen är du välkommen att kontakta mig eller din förskolechef.

Du kommer till enkäten genom att klicka på länken här.

\$TITLE.

Enkät

Enkät till förskolepedagoger inom Alingsås kommun

websurvey
websurvey.textalk.se

Den här enkäten kommer att ligga till grund för ett examensarbete vid specialpedagogprogrammet vid Göteborgs universitet. Syftet med arbetet är att studera hur vi förskolepedagoger hanterar situationer där vi misstänker att barn kanske far illa, och vad som kan göras för att förbättra vårt förhållningssätt till den svåra problematiken. Deltagandet är helt anonymt och inga enskilda svar kommer att kunna spåras. Det är förstås frivilligt att delta, men en hög svarsfrekvens är nödvändig om studien skall kunna generera värdefulla resultat. Jag är därför mycket tacksam för ditt svar!

1. Vilken utbildning har du?

Barnskötare

Förskollärare

Annat:

2. Hur länge har du arbetat inom förskolan?

Upp till 5 år

5-15 år

Mer än 15 år

3. Har du gått någon vidareutbildning om anmälningsplikt angående barn som far illa?

Ja

Nej

Kommentarer

Enkäten innehåller ytterligare 11 frågor av totalt 14.

Nästa

Spara svaren

Ångra

 4. Har du någon gång varit med om att göra en anmälan till socialtjänsten om att ett barn far illa?

- Ingen gång
- En till tre gånger
- Flera än tre gånger

Kommentarer

 5. Om du har varit med om att göra en anmälan, hur har dina erfarenheter av socialtjänsten varit?

- Mycket bra
- Ganska bra
- Varken bra eller dåliga
- Ganska dåliga
- Mycket dåliga

Kommentarer

Föregående

Enkäten innehåller ytterligare 9 frågor av totalt 14.

Nästa

Spara svaren

Ångra

6. Om du har varit med om att anmäla, har du då fått någon återkoppling från socialtjänsten? Vad var det för form av återkoppling? Observera att flera svar är möjliga.

- Ja, jag/vi fick komma till socialkontoret för att träffa en handläggare
- Ja, jag/vi har fått blanketter som ska fyllas i
- Ja, de har ringt upp mig/oss
- Nej, ingenting

Kommentarer

7. Om du har varit med om att anmäla, har du senare fått information om huruvida ärendet har gått vidare till utredning?

- Ja
- Nej

Kommentarer

8. Har det någon gång hänt att du har känt dig orolig att ett barn far illa utan att det har lett till anmälan?

- Ja, ofta
- Ja, men sällan
- Nej, de fall då jag har varit orolig har lett till anmälan
- Nej, jag har aldrig varit orolig för att ett barn farit illa

Kommentarer

Föregående

Enkäten innehåller ytterligare 6 frågor av totalt 14.

Nästa

Spara svaren

Ångra

9. Om du svarade ja på föregående fråga, vilka faktorer anser du påverkade i riktning mot att inte göra en anmälan?

Nedan följer ett antal alternativ där du ombeds ange på en skala från 0 (inte alls viktigt) till 10 (mycket viktigt) hur viktiga de olika faktorerna var. Hur viktigt var det för beslutet att inte göra en anmälan att:

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Vet ej
inte förlora det goda samarbetet med föräldrarna	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
undvika ett omhändertagande från socialtjänsten, vilket barnet skulle kunna må sämre av	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
det är svårt att veta var gränsen för anmälningsplikten går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
arbetslaget har varit överbelastat med arbetsuppgifter och inte haft tid och kraft med extra arbetsuppgifter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
det har funnits osäkerhet kring vilka uppfostringsvanor som bör accepteras i ett mångkulturellt samhälle	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jag har diskuterat frågan med andra personer i arbetslaget	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jag har diskuterat frågan med förskolechefen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jag har diskuterat frågan med specialpedagogen knuten till förskolan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Hur ofta diskuterar ni i arbetslaget frågor om anmälningsplikt och oro för barn som far illa?

- Mer än en gång per vecka
- En gång i veckan till en gång per månad
- En gång per månad till en gång per halvår
- En gång per halvår till en gång per år
- Mer sällan än en gång per år

Kommentarer

Föregående

Enkäten innehåller ytterligare 4 frågor av totalt 14.

Nästa

 11. Vilken roll anser du att den specialpedagog som är knuten till ert område har i den här typen av frågor?

- Mycket liten
- Ganska liten
- Varken stor eller liten
- Ganska stor
- Mycket stor

Kommentrar

 12. Vilken roll anser du att förskolechefen spelar i den här typen av frågor?

- Mycket liten
- Ganska liten
- Varken stor eller liten
- Ganska stor
- Mycket stor

Kommentrar

Föregående

Enkäten innehåller ytterligare 2 frågor av totalt 14.

Nästa

Spara svaren

Ångra

13. Var vänlig och läs följande fiktiva scenario:

När Rob började på förskolan tog det lång tid med inskolningen, han verkade inte ha fått sina grundläggande behov av trygghet tillgodosedda hemifrån. Han kommer ofta smutsig och trött till förskolan och hans tänder kan vara oborstade långa perioder. Ni pedagoger på förskolan vet att mamman mår dåligt psykiskt men att hon och pappan också gör sitt bästa utifrån sina förutsättningar. Ni i arbetslaget anser att Rob inte får tillräcklig stimulans hemifrån och han ligger ganska långt efter sina jämnåriga språkligt sett. Han har svårt att komma in i leken med de andra barnen och verkar inte förstå lekkoderna. Ni i arbetslaget tycker ändå att Rob utvecklas på förskolan och ni ser att ert arbete ger gott resultat. Ni har också ett bra samarbete med föräldrarna och de har ett stort förtroende för er.

Hur tror du att du skulle agera i ett fall som Robs? Var vänlig ta ställning till följande alternativ.

Hur troligt är det på en skala från 0 (inte alls troligt) till 10 (mycket troligt) att du/ni i personalgruppen skulle göra/förorda något av följande:

	Inte alls troligt ←—————→ Mycket troligt											Vet ej
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Att du tar upp en diskussion i personalgruppen om huruvida en anmälan bör göras	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att ni i personalgruppen avvaktar tills vidare och ser hur det utvecklas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att ni i personalgruppen rådfrågar förskolechefen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att ni i personalgruppen rådfrågar den specialpedagog som är knuten till er förskola	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att ni i personalgruppen rådfrågar socialtjänstens mottagningsgrupp	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Att du/ni gör en anmälan till socialtjänsten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. Har Du övriga kommentarer, var vänlig och skriv ner dem här.